

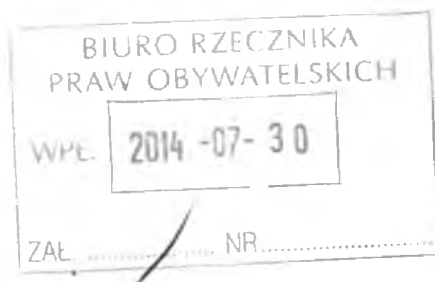

Schronisko dla Nieletnich w Gackach

Leszcze 31A, 28-400 Pińczów, tel./fax (041) 357-10-14, tel. (041) 357-10-15

Leszcze 2014-07-18

L. dz. 563/2014

**Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Krajowy Mechanizm Prewencji
Al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa**

W odpowiedzi na przysłany w dniu 2014-07-15 Raport Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z Wizytacji przeprowadzonej, z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w Schronisku dla Nieletnich w Gackach, w dniach 2014-03-10 i 2014-03-11, przedstawiam poniżej moje stanowisko wobec zawartych w nim stwierdzeń, zarzutów i uwag.

W treści Raportu (str.2) zawarto informację, że w dniu prowadzenia Wizytacji w Schronisku dla Nieletnich w Gackach funkcjonowały 4 grupy wychowawcze, co jest niezgodne ze stanem faktycznym. Uprzejmie informuję, że w dniu przeprowadzania Wizytacji funkcjonowały 3 grupy wychowawcze, a maksymalna organizacja przewiduje funkcjonowanie 4 grup wychowawczych.

W Raporcie (str.2) zawarto informację, że na 55 zatrudnionych Pracowników 27 posiada „przygotowanie pedagogiczne”, która jest zgodna ze stanem faktycznym, lecz nie w pełni oddająca pełny obraz. Schronisko dla Nieletnich w Gackach zatrudnia, w dużym uproszczeniu, Pracowników pedagogicznych i Pracowników niepedagogicznych. Wśród Pracowników pedagogicznych są to: Nauczyciele, Nauczyciele praktycznej nauki zawodu, Wychowawcy, Psycholodzy, Pedagodzy. Pracownicy Pedagogiczni Schroniska dla Nieletnich w Gackach posiadają wysokie i specjalistyczne kwalifikacje pedagogiczne i wykształcenie co najmniej w dwóch kierunkach pedagogicznych lub pokrewnych na poziomie wyższym magisterskim oraz specjalistyczne kursy i szkolenia, co znacznie przekracza określenie „przygotowanie pedagogiczne”.

W Raporcie (str.2) zawarto informację, że wśród zajęć skierowanych do nauczycieli zrealizowano, między innymi, „szkolenie w zakresie stosowania i

interpretacji *Minnesockiego Wielowymiarowego Inwentarza Osobowości*". Nie wiem z kim przeprowadzali rozmowy Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji i zapewne, któryś z Pracowników Schroniska dla Nieletnich w Gackach takie szkolenie ukończył, lecz z pewnością szkolenie takie nie zostało zorganizowane dla szerszej grupy, czy jak to określono zajęć skierowanych do nauczycieli.

W Raporcie (str.2) zawarto informację, że w tematyce szkoleń personelu nie uwzględniono szkoleń z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej. Uprzejmie informuje, że wszyscy Pracownicy Schroniska dla Nieletnich w Gackach – 100% zatrudnionej kadry, ukończyła szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Kilku pracowników posiada ponadto kwalifikacje lub ukończone specjalistyczne kursy ratownika medycznego, instruktora pierwszej pomocy przedmedycznej. Wszyscy pracownicy – 100% zatrudnionej kadry, uczestniczą w szkoleniach z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej w ramach szkoleń okresowych wynikających z Kodeksu Pracy. Ponadto Pracownicy skupieni w grupie szkoleniowej TEMIDA GROUP, w ramach corocznie organizowanych seminariów szkoleniowych, uczestniczą w specjalistycznych szkoleniach w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w warunkach ekstremalnych. W tym zakresie również Schronisko dla Nieletnich w Gackach w roku 2013 było organizatorem specjalistycznych ćwiczeń i ogólnopolskiej narady szkoleniowej poświęconej umiejętnościom reagowania na wypadek zagrożenia biologicznego, np. ataku bioterrorystycznego lub wystąpienia zachorowań na niebezpieczną (o wysokiej śmiertelności) chorobę zakaźną. W ramach tych ćwiczeń oraz organizowanej wspólnie z Biurem Ochrony – Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministerstwa Sprawiedliwości ogólnopolskiej narady szkoleniowej opracowane zostały szczegółowe procedury bezpieczeństwa, rekomendowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

W Raporcie (str.3) zawarto, między innymi, informację, że „.... w ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, personelowi warto zapewnić także szkolenia z zakresu stosowania środków przymusu bezpośredniego,...”. Uprzejmie informuję, że od początku istnienia Schroniska dla Nieletnich w tym zakresie organizowane są systematyczne i okresowe szkolenia w ramach „Bezpieczeństwa w pracy z nieletnimi w placówkach resocjalizacyjnych” (co potwierdza również zapis Raportu – str.2). Pracownicy skupieni w grupie szkoleniowej TEMIDA GROUP systematycznie – jeden raz w tygodniu uczestniczą w specjalistycznych treningach obejmujących również stosowanie środków przymusu bezpośredniego. Ponadto uczestniczą oni w corocznie przeprowadzanych 3-dniowych specjalistycznych seminariach poświęconych bezpieczeństwu osobistemu, zarówno Pracowników, jak i Wychowanków, a także umiejętnościom stosowania środków przymusu bezpośredniego. Od początku funkcjonowania Schroniska dla Nieletnich w Gackach, to jest od roku 2005 zorganizowano, licząc szacunkowo, ponad pół tysiąca godzin tego typu zajęć prowadzonych systematycznie w Schronisku (około 50 godzin zajęć i

treningów rocznie) oraz 10, 3-dniowych specjalistycznych seminariów szkoleniowych. W chwili obecnej w grupie szkoleniowej TEMIDA GROUP skupieni są: wszyscy Pracownicy Działu Ochrony, wszyscy Wychowawcy Internatu, włącznie z Dyrektorem Schroniska, który również systematycznie uczestniczy w tych zajęciach, 6 spośród 11 zatrudnionych Nauczycieli Szkół i Warsztatów Szkolnych, oraz 1 spośród 3 zatrudnionych Pracownic Zespołu Diagnostycznego, 1 Pracownica Działu Gospodarczego – łącznie 30 osób. Pozostali Pracownicy Schroniska uczestniczą w okresowych szkoleniach o tej tematyce. Pragnę również poinformować, że Schronisko dla Nieletnich w Gackach wielokrotnie, podczas różnych narad na szczeblu okręgowym lub ogólnopolskim dzieliło się swoimi doświadczeniami szkoleniowymi w tym zakresie. Między innymi, podczas ogólnopolskiej konferencji, we wrześniu 2013 roku zorganizowano pokaz profesjonalnego zastosowania środka przymusu w postaci użycia siły fizycznej. Dyrektor Schroniska dla Nieletnich w Gackach jest autorem procedur rekomendowanych na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie postępowania w przypadku wydarzeń nadzwyczajnych, współautorem procedur w zakresie postępowania w przypadku wydarzeń nadzwyczajnych zawartej w broszurze wydanej przez Biuro Ochrony – Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministerstwa Sprawiedliwości, jest również autorem ogólnopolskich i międzynarodowych publikacji na temat bezpieczeństwa osobistego w placówkach resocjalizacyjnych dla nieletnich. Wobec powyższego, pozwalam sobie stwierdzić, że w zakresie procedur i szkoleń związanych z bezpieczeństwem osobistym, w tym także związanych ze stosowaniem środków przymusu bezpośredniego, Schronisko dla Nieletnich w Gackach poczyniło i czyni bardzo dużo działań, a wypracowane rozwiązania uznawane są za specjalistów, np. przez przedstawicieli Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz przez zewnętrzne firmy szkoleniowo-konsultingowe, za wzorcowe w skali ogólnopolskiej. Mając powyższe na uwadze nie mogę się zgodzić z oceną Krajowego Mechanizmu Prewencji i sformułowaną potrzebą zapewnienia szkoleń w zakresie stosowania środków przymusu bezpośredniego gdyż są one stosowane w Schronisku dla Nieletnich w Gackach w bardzo szerokiej i zaawansowanej formule.

W Raporcie (str.3) zawarto, między innymi, informację, że „... w ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, personelowi warto zapewnić także szkolenia z zakresu (...) przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu,...”. Uprzejmie informuję, że Schronisko dla Nieletnich w Gackach jest „najmłodsza” tego typu placówką prowadzoną przez Ministra Sprawiedliwości. Zostało ono utworzone w 2005 roku, a zatem zatrudnieni w nim Pracownicy legitymują się w większości przypadków stażem pracy nie przekraczającym 10 lat. W mojej ocenie główny nacisk w zakresie realizowanych szkoleń powinien być zatem położony jeszcze w dalszym ciągu na doskonalenie umiejętności zawodowych związanych z realizowanymi obowiązkami. Uwzględniając obowiązujące w Polsce unormowania prawne w zakresie uprawnień

emerytalnych, zdecydowana większość Pracowników Schroniska dla Nieletnich w Gackach ma jeszcze przed sobą kilkadziesiąt lat pracy, a co za tym idzie, nie jest to jeszcze czas na realizację szkoleń w zakresie przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu. Niezależnie od powyższego Pracownicy, którzy odczuwają taką potrzebę i chcą uczestniczyć w szkoleniach w zakresie przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu mogą to czynić i ubiegać się o refundację kosztów tego typu szkoleń.

W Raporcie (str.3) zawarto bardzo dobrą ocenę warunków bytowych za co pragnę bardzo podziękować. Odnośnie stwierdzonego przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji mankamentu w postaci zacieku na umywalce w grupie IV Internatu, pragnę poinformować, że w czasie realizowanej Wizytacji, jak i obecnie, ze względu na niepełne wykorzystanie miejsc w Schronisku, grupa ta jest nieczynna. Nie przebywają w niej żadni Wychowankowie i z tego powodu mógł powstać zauważony zacieki na umywalce. Niezależnie od powyższego podjęte zostały działania i został on usunięty.

W Raporcie (str.3-4) zawarto informację, że Izba Izolacyjna nie spełnia wymogów określonych w §6 *Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2013r. w sprawie celi zabezpieczającej i Izby izolacyjnej*. Pragnę potwierdzić iż w istocie pomieszczenie to nie spełnia opisywanych wymogów. Wynika to przede wszystkim z faktu, że w konsekwencji prowadzonych wobec Nieletnich oddziaływań pomieszczenie to nie jest wykorzystywane. Ponadto przystosowanie takiego pomieszczenia do obowiązujących wymogów rodziłoby konsekwencje remontowo-inwestycyjne na poziomie kilkudziesięciu tysięcy złotych. Niemniej, jeżeli organ sprawujący nadzór – Minister Sprawiedliwości zleci wykonanie niezbędnych zmian adaptacyjnych i zapewni niezbędne na ten cel środki finansowe, które w mojej ocenie sięgać będą kilkunastu tysięcy złotych, zostaną one oczywiście wykonane.

Odnośnie obowiązku archiwizowania zapisu monitoringu w Izbie Izolacyjnej uprzejmie informuję, że modyfikowana jest obowiązująca w tym zakresie procedura wewnętrzna umieszczania Wychowanków w tym pomieszczeniu. W chwili obecnej na etapie końcowym jest nowelizacja wszystkich wewnętrznych aktów prawnych Schroniska dla Nieletnich w Gackach w związku z wprowadzonymi nowelizacjami obowiązującego prawa. Niezależnie od tego, jak zauważyli Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji na podstawie rozmów z Wychowankami, zapisy monitoringu są w praktyce wykorzystywane do wyjaśniania wszystkich spornych sytuacji, co uznają za potwierdzenie prawidłowego posługiwania się monitoringiem wizyjnym.

W Raporcie (str.4) zawarto informację, że infrastruktura obiektu i pomieszczeń Schroniska dla Nieletnich w Gackach nie spełnia wymogów niezbędnych dla przebywania w nim osób z niepełnosprawnością ruchową. Potwierdzam poczynione w tym zakresie przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji ustalenia. Pragnę jednak zauważyć, że na podstawie analizy przypadków Wychowanków umieszczanych w Schronisku dla Nieletnich w Gackach w zdecydowanej większości

są to Nieletni podejrzewani o popełnienie czynów karalnych przeciwko mieniu – kradzieże i rozboje oraz w wąskim zakresie czynów o charakterze seksualnym. Niepełnosprawność ruchowa uniemożliwia dokonania takich czynów, a więc prawdopodobieństwo umieszczenia w Schronisku dla Nieletnich w Gackach Wychowanka z niepełnosprawnością ruchową jest bliskie zeru, a w dotychczasowej praktyce przypadków takich nie było w ogóle. Ponadto Sądy Rodzinne w ramach przepisów *Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich* mają w takich przypadkach możliwość stosowania innych środków. Niezależnie od powyższego, w kontekście stwierdzonych faktów i sformułowanych wniosków, decyzja w tej kwestii pozostaje w gestii Organu Prowadzącego – Ministra Sprawiedliwości. Nadmieniam tylko, że w mojej ocenie, koszt niezbędnych zmian adaptacyjnych w celu przystosowania Schroniska dla Nieletnich w Gackach do przebywania w nim osób z niepełnosprawnością ruchową sięgałby co najmniej kilkuset tysięcy złotych i byłby niewspółmierny do nieistniejących w praktyce potrzeb.

W Raporcie (str.4-5) zawarto informacje o niewłaściwym traktowaniu nieletnich przez personel placówki. Odnośnie pierwszego z sformułowanych zarzutów – zwracania się „po nazwisku” pragnę poinformować, że z punktu widzenia wychowawczego jest to praktyka niepożądana i zwracamy uwagę aby tak nie postępować, choć niektórzy Nieletni jasno deklarują aby zwracać się do nich „po nazwisku”. Z pewnością jednak zwracanie się do Nieletnich „po nazwisku” nie narusza ich praw, a na pewno nie nosi znamion tortur lub niehumanitarnego traktowania. Ponadto Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji nie stwierdzili, czy zachowania takie mają charakter powszechnie stosowanej w Schronisku dla Nieletnich w Gackach praktyki, czy są to zachowania incydentalne, sformułowane na przykład na podstawie pojedynczej skargi.

Odnośnie sformułowanych w Raporcie (str.4-5) stwierdzeń o przypadkach „stosowana metody uderzenia w »karczycho« (uderzenie w kark)” uprzejmie informuję, że są to metody nieakceptowane w Schronisku dla Nieletnich w Gackach. Wobec sformułowanych w Raporcie anonimowych zarzutów w tym zakresie, w świetle obowiązujących przepisów prawa dotyczących obrony praw Nieletnich, wnoszę o udzielenie informacji umożliwiających udzielenie konkretnym Wychowankom stosownej pomocy w celu złożenia przez nich organom ścigania zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa lub podjęcia przeze mnie postępowania dyscyplinarnego wobec konkretnych Pracowników Schroniska dla Nieletnich w Gackach. W przeciwnym wypadku, w związku z treścią *art.42 ust.3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; art. 63 ust. 2 Ustawy – Karta Nauczyciela; art. 212 Kodeksu; Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002r. w sprawie organizacji przyjmowania skarg i wniosków; art. 24 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks Cywilny*, wnoszę o nieformułowanie tych zarzutów w Raporcie końcowym. Pragnę w tym miejscu zaznaczyć, że popierając zadania realizowane w ramach

Krajowego Mechanizmu Prewencji oczekuję ich realizowania zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem wobec Wychowanków Schroniska dla Nieletnich w Gackach jak również wobec jego Pracowników.

Odnosnie zawartej w raporcie (str.5) skargi Wychowanków złożonej w datę 2013-11-08 pragnę poinformować, że jak we wszystkich tego typu sytuacjach, podjęte zostało przeze mnie udokumentowane postępowanie wyjaśniające, dzięki czemu Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji w sposób absolutnie transparentny mogli analizować wszystkie opisywane w skardze okoliczności i podejmowane działania. Fakt ten, w mojej ocenie, w sposób pozytywny świadczy o praktyce Schroniska dla Nieletnich w Gackach, zgodnie z którą każdy Wychowanek może złożyć skargę i że w każdym przypadku Dyrektor Schroniska podejmuje postępowanie wyjaśniające oraz działania następcze, a organy nadzoru i instytucje kontroli mogą mieć do niego pełny wgląd. W prowadzonym, w następstwie skargi złożonej z datą 2013-11-08 postępowaniu wyjaśniającym nie stwierdziłem naruszenia praw Wychowanków przez Pracowników wymienianych tej skardze. Niezależnie od tego pouczyłem Wychowanka składającego skargę, o przysługujących jemu prawach, podczas apelu w ramach działań następczych poinformowałem również wszystkich pozostałych Wychowanków o możliwości złożenia stosowanego zawiadomienia w ramach przysługujących im praw. Przeprowadziłem również w ramach Rady Schroniska szkolenie w zakresie obrony Praw Wychowanków i mechanizmów powodujących niewłaściwe zachowania personelu w zamkniętych instytucjach resocjalizacyjnych. Nadmieniam również, że okoliczności tej skargi były co najmniej wątpliwe. Jeden Wychowanek wręczył mi napisaną skargę bez podpisu z imienia i nazwiska, w imieniu anonimowych innych Wychowanków. On sam jak twierdził nie był ofiarą naruszenia praw, poinformował również, że nie zamierza skorzystać z prawa złożenia zawiadomienia do organów ścigania, a po pouczeniu w tej kwestii innych Wychowanków podczas apelu nikt inny w tej sprawie nie zgłaszał żadnych zawiadomień, ani innych skarg. Sprawę uważam więc za zamkniętą wobec niestwierdzenia naruszenia praw Nieletnich i nie wymagającą publikacji w raporcie końcowym, o co uprzejmie proszę. Nadmieniam również, że podobne Wychowanków spotykane są w Schronisku dla Nieletnich w Gackach bardzo rzadko, a w każdym przypadku podejmowane są przeze mnie zdecydowane działania mające na celu zapewnienie praw Nieletnich.

Odnosnie zawartej w raporcie (str.5) informacji o przemocy pomiędzy Nieletnimi i braku reakcji ze strony Pracowników Schroniska dla Nieletnich w Gackach, zweryfikowanej w trakcie Wizytacji, na podstawie analizy monitoringu video jako bezpodstawnej, pragnę poinformować, że czasami spotykamy się z podobnymi zarzutami ze strony Wychowanków i sytuacja ta jest właśnie przykładem formułowania przez Wychowanków bezpodstawnych zarzutów. Wobec niestwierdzenia przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji podstaw do

wszczynania postępowania i nie potwierdzenia sformułowanych przez Wychowanka zarzutów tę sprawę również uważam za zamkniętą i nie wymagającą publikacji w Raporcie końcowym, o co uprzejmie proszę.

W Raporcie (str.5) zawarto informację o niewłaściwej, zdaniem Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji, praktyce przebierania wychowanków umieszczanych w Izbie Przejściowej w przedsionku do tego pomieszczenia, który jest monitorowany. W związku ze sformułowanym wnioskiem, aby Nietletnich przebierać w miejscach nie objętych monitoringiem, uprzejmie informuję, że jedynym takim pomieszczeniem zlokalizowanym w pobliżu Izby Przejściowej jest pomieszczenie przyległej łazienki i tam też mogliby być Nietletni przebierani. Pragnę ponadto wyjaśnić, że w dotychczasowej praktyce Nietletni nie byli nigdy przebierani w sposób powodujący ich przebywanie w obszarze monitoringu nago. Rozbierali się oni bez ściągania bielizny osobistej, a następnie przechodzili do łazienki, gdzie korzystali z prysznica bez kontroli kamer lub Pracowników Schroniska. Pragnę ponadto zauważyć, że wykonywanie pewnych czynności związanych z umieszczaniem nowodoprowadzonego Nietletniego w Izbie Przejściowej, w obszarze objętym monitoringiem, musi się tam odbywać ze względu na bezpieczeństwo osobiste Pracowników, ale przede wszystkim samych Nietletnich. Pierwsze chwile po doprowadzeniu Nietletniego do Schroniska związane są zagrożeniem wynikającym z braku diagnozy i rozpoznania stanów emocjonalnych Nietletniego. Pracownik wykonujący czynności związane z umieszczeniem w Izbie Przejściowej wykonuje je w tym rejonie sam i tylko monitoring wizyjny jest jedyną formą asekuracji ze strony dyżurnego Pracownika Działu Ochrony. Ponadto wykonywanie tych czynności w obrębie monitoringu pozwala również kontrolować czy zachowanie Pracownika było prawidłowe i czy w trakcie tych czynności nie naruszane były prawa Nietletniego. Dzięki temu zresztą rozwiązaniu Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji, mając pełny wgląd w zapis monitoringu video, mogli sformułować przedmiotowy zarzut. W mojej ocenie stosowane rozwiązanie jest profesjonalne i nie naruszające praw Nietletnich, wręcz przeciwne gwarantujące im ochronę tych praw ponieważ gdyby czynności te wykonywane były poza zasięgiem kamer monitoringu niemożliwym byłoby stwierdzenie i udowodnienie ewentualnych naruszeń praw Nietletnich. Ponadto obraz monitoringu z tego miejsca, jak i innych miejsc jest dostępny tylko upoważnionym Pracownikom.

W Raporcie (str.5-6) zawarto informację dotyczącą umieszczenia w Oddzielnym Pomieszczeniu Mieszkalnym Nietletniego M.M., który przebywał w nim 18 dni oraz wniosek ograniczania czasu pobytu tym pomieszczeniu do niezbędnego minimum. Podzielałam w tej kwestii stanowisko Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji. Z tego właśnie powodu z tej formy zapewniania bezpieczeństwa Nietletnich staramy się korzystać w ostateczności i jak najrzadziej. Potwierdzeniem tego są informacje zawarte w Raporcie, zgodnie z którymi w okresie

objętym kontrolą, w 2013 roku z umieszczenia w Oddzielnym Pomieszczeniu Mieszkalnym korzystaliśmy tylko 4 razy, a w 2014 roku do dnia dzisiejszego tylko 2 razy. Ani razu dla zapewnienie bezpieczeństwa nie umieszczano Nietletnich w Izbie Przejściowej. Ponadto większość pobytów w Oddzielnym Pomieszczeniu Mieszkalnym wynosiła od 1 do 2 dni i w mojej ocenie liczby te odzwierciedlają praktykę Schroniska jednoznacznie, jako prawidłową. Ponadto w każdym przypadku umieszczenia Nietletniego w Oddzielnym Pomieszczeniu Mieszkalnym, powodem podjęcia takiej decyzji jest przemoc i agresja fizyczna lub słowna sprawcy wobec innych Nietletnich – potencjalnych ofiar, których praw w ten właśnie sposób staramy się bronić. Mimo, że opisywany przypadek ^{dane usunięto} dotyczył okresu wykraczającego poza wyznaczony okres kontrolny prowadzonej Wizytacji i miał miejsce w roku 2012, to zgodnie z praktyką Schroniska dla Nietletnich w Gackach, został on w sposób pełny i transparentny udokumentowany. Pragnę poinformować ponadto, że okres pobytu ^{dane usunięto} w Oddzielnym Pomieszczeniu Mieszkalnym wynosił 18 dni z powodu realnego zagrożenia bezpieczeństwa innych Wychowanków i Pracowników oraz braku zmian w jego zachowaniu. Ponieważ zachowanie Nietletniego będące podstawą umieszczenia w Oddzielnym Pomieszczeniu Mieszkalnym prezentowane było już wielokrotnie wcześniej, w trakcie opisywanego pobytu w tym pomieszczeniu podjęte zostały działania w celu umieszczenia Nietletniego w schronisku dla nietletnich typu interwencyjnego. Nietletni ^{dane usunięto} przebywał w związku z tym w Oddzielnym Pomieszczeniu Mieszkalnym do momentu przekonwojowania go do schroniska interwencyjnego. Nadmieniam również, że w ocenie mojej, dzięki podjętemu działaniu, wobec nieskuteczności innych środków, udało się zapewnić bezpieczeństwo i ochronę praw pozostałych Wychowanków i Pracowników.

Nie podzielam jednocześnie stanowiska, zgodnie z którym, umieszczenie nietletniego w oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym, izbie izolacyjnej lub izbie przejściowej jest formą pozbawienia wolności osobistej. Nie podzielam również stanowiska iż zapis mówiący o potrzebie zapewnienia bezpieczeństwa jest zbyt ogólnikowy i rodzący możliwości nadużyć, gdyż każdy taki przypadek i szczegółowe okoliczności są opisane w dokumentacji osobo-poznawczej Nietletnich, pozostając do wglądu wszystkim zainteresowanym stronom: przedstawicielom nadzoru, organom ścigania i innym podmiotom kontrolnym. Ponadto doświadczenie wskazuje, że umieszczanie Nietletnich w tych pomieszczeniach jest zazwyczaj jednym z najważniejszych zagadnień dla podmiotów kontrolnych i w związku z tym, w praktyce Schroniska dla Nietletnich w Gackach, zwracamy szczególną uwagę na przestrzeganie prawa w tym zakresie i niedopuszczanie do jakichkolwiek jego nadużywania. Nigdy też nie zdarzyło się aby na decyzję o umieszczeniu w Oddzielnym Pomieszczeniu Mieszkalnym złożona została przez Nietletniego skarga. Nie zdarzyło się również nigdy aby podczas jakiegokolwiek kontroli podważone zostały przesłanki podjęcia takiej

decyzji. Przesłanki takie, oprócz kontroli formalnego zapisu w księdze ewidencyjnej, sprawdzane są bardzo szczegółowo przez osoby sprawujące w imieniu Ministra Sprawiedliwości, nadzór pedagogiczny.

W Raporcie (str.6-7) zawarto informację o braku zapisów w *procedurze stosowania środków przymusu bezpośredniego* dotyczących rejestracji i archiwizowania zapisu urządzeń rejestrujących obraz. Potwierdzam ten fakt oraz informuję, że procedura ta wraz ze wszystkimi wewnętrznymi aktami prawnymi Schroniska dla Nieletnich w Gackach jest nowelizowana. Ze względów organizacyjnych, kadrowych i finansowych, a przede wszystkim z uwagi na realia zapis taki jest możliwy w przypadku stosowania środków przymusu w rejonach objętych monitoringiem video. W niektórych jednak przypadkach będzie to jednak niewykonalne, gdyż nie wszystkie pomieszczenia objęte są monitoringiem video, a Pracownicy nie są wyposażeni w przenośne kamery video. Z tego też powodu jeżeli zajdzie, dla przykładu, nagła potrzeba zastosowania środka przymusu bezpośredniego w postaci użycia siły fizycznej w sypialni Wychowanków, interwencja taka nie zostanie udokumentowana w postaci zapisu video. Oczywiście zostanie to szczegółowo udokumentowane w tradycyjny sposób – w postaci protokołu z użycia środka przymusu bezpośredniego.

W Raporcie (str.7-8) zawarto informacje dotyczące wybranych procedur Schroniska dla Nieletnich w Gackach oraz ujętych w nich kwestii związanych z kontrolą rzeczy, osobistych, przeszukania, kontroli pobieżnej, kontroli osobistej. Wyjaśniając, uprzejmie informuję, że procedury te były tworzone w roku 2005 i w kolejnych latach modyfikowane, a stwierdzone nieprawidłowe sformułowania są wynikiem braku precyzji w używanego nazewnictwa lub używaniu ich omyłkowo, bez zamiaru naruszania praw Nieletnich. Nie wdając się w polemikę dotyczącą stanu prawnego i poprawności legislacyjnej pragnę jedynie zauważyć, że możliwość kontroli rzeczy wnoszonych przez Wychowanków i inne osoby na teren placówki (na przykład bagaży), możliwość kontroli czy Wychowanek w ubraniu swoim nie ukrył niebezpiecznego narzędzia lub równie niebezpiecznych substancji psychoaktywnych (na przykład noża lub narkotyków) są niezbędnymi narzędziami dla zapewnienia bezpieczeństwa osobistego osób przebywających w zakładach dla nieletnich i bezpieczeństwa ich funkcjonowania. Zdając się na znajomość potrzeb w tym zakresie Organu Prowadzącego – Ministra Sprawiedliwości wierzę, że tak jak dotychczas będzie on zapewniał takie właśnie, skuteczne narzędzia prawne, natomiast kwestia użytego nazewnictwa i sposób procedowania prawa są dla mnie kwestiami drugorzędymi. Niezależnie od powyższego aktualnie obowiązujące procedury zostały znowelizowane tak aby operowały poprawnym nazewnictwem.

W Raporcie (str.9) zawarto informację dotyczącą wyposażania Nieletnich przebywających w Izbie Przejściowej w odzież i obuwie stosownie do pory roku i dnia. Tak jak wskazano w Raporcie, w trakcie kontroli wydane zostały przeze mnie

stosowne polecenia i wszyscy umieszczani tam Wychowankowie korzystają z pełnego wyposażenia w odzież i obuwiu stosownie do pory roku i dnia. Sprawę uważam zatem za zrealizowaną i zamkniętą.

W Raporcie (str.9) zawarto informację o rzekomym obowiązku wszystkich Nieletnich do chodzenia w jednolitej fryzurze – krótko przystrzyżonych włosach. Nie mogę absolutnie zgodzić się z takim stwierdzeniem, gdyż w Schronisku dla Nieletnich w Gackach obowiązek taki nie istnieje i nikt go nigdy nie wydawał. Tak jak informowałem Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji podczas rozmowy ze mną, fryzury Wychowanków są następstwem możliwości organizacyjno-finansowych. Schronisko dla Nieletnich w Gackach nie zatrudnia fryzjera, nikt z Pracowników nie posiada również takich umiejętności. Nie dysponujemy również środkami na dojazdy do Schroniska fryzjera. Z tego powodu Wychowankowie strzygą się sami i pod nadzorem Wychowawców za pomocą maszynek do strzyżenia włosów. Wybór długości włosów (rodzaju nakładki na maszynkę) jest pozostawiony Wychowankom, którzy często wbrew sugestiom Pracowników chcą strzyć się na najkrótszą z możliwych długości włosów.

Rozumiejąc psychologiczne mechanizmy kształtowania się tożsamości osobowej Wychowanków, pragnę zauważyć, że specyfika placówki jaką jest Schronisko dla Nieletnich w Gackach nie pozwala na umożliwienie Nieletnim pozostawienia, postulowanej przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji, całkowitej swobody w zakresie decydowania o wyglądzie zewnętrznym. Jest to po prostu niewykonalne i prowadziłoby, oprócz zajmowania się tylko zakupami oryginalnych strojów i stylizowania fryzur Wychowanków, do zamienienia Schroniska dla nieletnich w rewię mody, o kosztach nie wspominając. Na podstawie obserwacji praktyki, co opisuje również literatura przedmiotu, zauważamy także, że całkowita swoboda Nieletnich w zakresie kreowania ich wizerunku zewnętrznego przed umieszczeniem w Schronisku, sprowadzała się w większości przypadków do identyfikacji dewiatywnej – identyfikacji subkulturowej, sprowadzającej się do firmowego dresu i butów sportowych oraz włosów ostrzyżonych na najkrótszą z możliwych długości lub ogolonych całkowicie. Problem ten jest bardzo istotny i złożony z punktu widzenia powstawania zachowań dewiacyjnych, jak również z punktu widzenia oddziaływań resocjalizacyjnych i readaptacyjnych oraz opisywany w literaturze przedmiotu. Samo pozostawienie swobody wyboru stroju jest dosyć dużym uproszczeniem podejścia do tego zagadnienia. Niemniej na swobodę w zakresie wyglądu zewnętrznego pozwalamy na miarę możliwości, zapewniając Nieletnim przede wszystkim schludny wygląd i odpowiednie warunki sanitarne w tym zakresie. Nie przekreśla to możliwości rozwoju tożsamości osobowej, którą staramy się kształtować w przypadku Wychowanków, przede wszystkim w zakresie postaw i zachowań prospołecznych, twórczego podejścia do ich zainteresowań i umiejętności i wielu innych obszarach.

W Raporcie (str.9) zawarto informacje dotyczące katalogu nagród zawartych w Regulaminie Wychowanka i ich niespójności z obowiązującymi zapisami prawa. Pragnę poinformować, co sygnalizowałem podczas Wizytacji, że w trakcie jej trwania dostępny był „stary” Regulamin, a po nowelizacji przepisów opracowany został, wraz z innymi aktami wewnętrznymi Schroniska „nowy” Regulamin. Niezależnie od powyższego, co też sygnalizowałem, nagrody i środki dyscyplinarne po nowelizacji obowiązujących aktów prawnych stosowane są w formach zgodnych z tymi aktami. Mimo istniejącego w trakcie Wizytacji zapisu jednej z nagród w „starym Regulaminie” - „rozmowa telefoniczna na koszt Schroniska w obecności wychowawcy” udzielane były nagrody w postaci „rozmowa telefoniczna na koszt Schroniska”. Pragnę ponadto w tym miejscu zauważyć, w przypadku tej konkretnej formy nagrody, że wprowadzona nowelizacja jest niekorzystna zarówno ze względów wychowawczych, jak i dla bezpieczeństwa placówki. Wcale nie rzadko zdarzają się przypadki, gdy rodzice Wychowanków dzwonią będąc pod wpływem alkoholu, przypadki prób kontaktów osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przed sądem – „wspólnicy”. Możliwość ograniczonej choćby kontroli umożliwia również przeciwdziałanie organizacji ucieczek, czy dostarczania na teren Schroniska substancji i przedmiotów zabronionych. Nadmieniam również, że alternatywnym rozwiązaniem stosowanym w praktyce innych państw europejskich wobec nieletnich lub dorosłych, w tym także w Polsce, wszystkie rozmowy telefoniczne są nagrywane i następnie kontrolowane przez wyznaczonego pracownika. Efekt jest w zasadzie ten sam, może tylko bardziej zakamuflowany, a na pewno pochłaniający dodatkowe środki finansowe.

W Raporcie (str.10) zawarto informacje, na podstawie rozmów jakie przeprowadzili Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji, o zdarzających się przypadkach wymierzania nieprzewidzianych prawem kar i stosowania odpowiedzialności zbiorowej. W związku ze sformułowanym wnioskiem zbadania zagadnienia i podjęcia dalszych działań, wnoszę o udzielenie informacji umożliwiających udzielenie konkretnym Wychowankom stosownej pomocy w celu złożenia przez nich organom ścigania zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa lub podjęcia przeze mnie postępowania dyscyplinarnego wobec konkretnych Pracowników Schroniska dla Nieletnich w Gackach. W przeciwnym wypadku, w związku z treścią *art.42 ust.3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; art. 63 ust. 2 Ustawy – Karta Nauczyciela; art. 212 Kodeksu; Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002r. w sprawie organizacji przyjmowania skarg i wniosków; art. 24 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks Cywilny*, wnoszę o nieformułowanie tych zarzutów w Raporcie końcowym.

W Raporcie (str.10) zawarto informację o stwierdzonym, w trakcie analizy dokumentacji, przeprowadzonej przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji braku podpisu Wychowanka pod oświadczeniem o zapoznaniu się z

warunkami i zasadami pobytu w placówce. Informuję, że wiadomości takie przekazywane są Nieletnim podczas prowadzonych z nimi przeze mnie rozmów wstępnych i potwierdzone podpisami na dokumencie o takiej nazwie. W teczce „B” Nieletniego Dawida S. dokument taki jest i jest on przez niego podpisany, ale co dla mnie ważniejsze rozmowa taka została, jak z każdym Wychowankiem, przeprowadzona.

W Raporcie (str.11-12) zawarto informacje dotyczące kontaktów Wychowanków Schroniska dla Nieletnich w Gackach ze „światem zewnętrznym”, które w ocenie Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji są ograniczane. Nie wchodząc w polemikę wobec sformułowanych stwierdzeń i zarzutów pragnę stwierdzić, że Schronisko dla Nieletnich w Gackach dokłada daleko idących starań dla zapewnienia Nieletnim kontaktów ze światem zewnętrznym. W pierwszych godzinach po doprowadzeniu do Schroniska Nieletni może skorzystać z rozmowy telefonicznej na koszt Schroniska do dowolnie wskazanej przez siebie bliskiej osoby – mogą to być rodzice, prawni opiekunowie, rodzeństwo, dalsi członkowie rodziny lub nawet sympatia. Takiej formy wsparcia kontaktów nie przewidują żadne zapisy prawa, a jest ona realizowana. Podobna „nieregulaminowa” nagroda udzielania jest wszystkim Nieletnim w okresie Świąt Bożego Narodzenia i Świąt Wielkanocnych.

Przez cały czas pobytu Nieletniego w Schronisku korespondencja listowana do najbliższej rodziny, prawnych opiekunów, sądów i innych instytucji wysyłana jest na koszt Schroniska bez ograniczeń ilościowych. Takiej formy wsparcia kontaktów nie przewidują także żadne zapisy prawa, a jest ona realizowana. W systemie oddziaływań wychowawczych, w tym w systemie oceny zachowania Nieletniego, uwzględnione są różnorodne formy zapewniania kontaktów z rodziną i światem zewnętrznym w tym także w postaci rozmów telefonicznych na koszt Schroniska, niezależnie udzielanych w tej formie nagród regulaminowych.

W Schronisku dla Nieletnich w Gackach w ciągu roku szkolnego udzielanych jest blisko 400 nagród w postaci *zgody na udział w zajęciach poza Schroniskiem*, gdzie Wychowankowie mają możliwość pełnego kontaktu ze „światem zewnętrznym”. Statystycznie każdego dnia roku jeden Wychowanek wyjeżdża na zajęcia poza teren Schroniska.

W Schronisku dla Nieletnich w Gackach w ciągu roku szkolnego udzielanych jest blisko 500 nagród regulaminowych w postaci *rozmowy telefonicznej na koszt Schroniska (wcześniej – przed nowelizacją - w obecności wychowawcy)*. Bez żadnych ograniczeń łączone są również rozmowy telefoniczne z zewnątrz z członkami rodziny, opiekunami prawnymi, a także z sympatiami.

W Schronisku dla nieletnich w Gackach w przypadku Wychowanków, których sytuacja materialna rodzin uniemożliwia odwiedziny w Schronisku, organizowane są wyjazdy do domów rodzinnych w ramach jednodniowej przepustki pod opieką wychowawcy z wykorzystaniem środków transportu Schroniska. Wyjazdów takich

organizuje się od kilku do kilkunastu w ciągu roku. Takiej formy wsparcia kontaktów nie przewidują żadne zapisy prawa, a jest ona realizowana.

Oprócz powyższych realizowanych kontaktów „ze światem zewnętrznym” realizowanych jest jeszcze wiele innych form oddziaływań umożliwiających taki kontakt, na przykładów w postaci wspólnych spotkań z młodzieżą z innych szkół, przyjazdu ciekawych osób i gości, udziału w różnych formach rywalizacji, konkursach, itp. Wobec powyższego nie mogę się zgodzić ze stwierdzeniami, że w Schronisku dla Nieletnich w Gackach ograniczany jest kontakt Wychowanków ze „światem zewnętrznym”. Pragnę zauważyć, że w przedstawionym Raporcie, zastrzeżeń takich nie formułowali sami Wychowankowie, a oparte one zostały głównie na analizie dokumentów i instrukcji i zgodności użytych sformułowań z zapisami prawa.

Odnosnie zarzutu ograniczania kręgu osób, którym umożliwiamy kontakt z Wychowankami odnoszę wrażenie, że chodzi o umożliwianie nieograniczonego kontaktu z kolegami i koleżankami, lecz mogę się mylić, dlatego proszę o przedstawienie oczekiwanych przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji rozwiązań. Uważam jednak, że dla prawidłowego przebiegu procesu wychowania niezbędne jest przede wszystkim zapewnienie kontaktów z bliższymi i dalszymi członkami rodziny, w niektórych wypadkach z sympatiami Wychowanków, z opiekunami prawnymi i obrońcami. Ze wszystkimi tymi osobami umożliwiamy kontakty Wychowankom Schroniska dla Nieletnich w Gackach. Ponadto, zgodnie z przyjętymi priorytetami, w celach wychowawczych umożliwiamy im kontakty z bardzo szerokim środowiskiem. Wykaz podmiotów, z którymi współpracujemy i z którymi kontakty mają nasi Wychowankowie przedstawiam poniżej.

1. Biblioteka Publiczna w Pińczowie
2. Chór nauczycielski „Melodia” w Jędrzejowie
3. Crime Prevention Foundation Estonia
4. Dom Pomocy Społecznej w Pińczowie
5. Filharmonia Świętokrzyska w Kielcach
6. Fundacja Osób Niepełnosprawnych „Złote Serce” w Pińczowie
7. Harcerska Grupa Ratownictwa Medycznego w Busku Zdroju
8. Instytut Petera Hess’a – Oddział Polska
9. Kino MOSKWA w Kielcach
10. Klub MLKS Sparta Kazimierza Wielka
11. Klub Sportowy „Vive Targi Kielce”
12. Klub Sportowy Korona Kielce S.A
13. Koło Gospodyń Wiejskich „Bogucanki” w Bogucicach
14. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pińczowie
15. Komenda Powiatowa Policji w Pińczowie
16. Kuria Biskupia w Kielcach

17. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pińczowie
18. Młodzieżowe Centrum Kariery w Busku Zdrój
19. Nadleśnictwo Pińczów
20. Ochotnicze Hufce Pracy w Busku Zdrój
21. Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kiecach
22. Pan Andrzej Kozieja – filmoznawca i krytyk filmowy, pracownik naukowy Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach
23. Pan Mariusz Kurc – podróżnik
24. Pan Tadeusz Ptak – właściciel Ptaszarni w Złotej
25. Państwo Jolanta i Andrzej Samek – terapeuci masażu dźwiękiem
26. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Busku Zdrój
27. Parafia Św. Tekli w Krzyżanowicach
28. Parafia Nawiedzenia NMP w Bogucicach
29. Radio Kielce
30. Rejonowy Urząd Pracy w Busku Zdrój
31. Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Busku Zdrój
32. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Świetlik” w Skowronnie
33. Świątokrzyckie Zrzeszenie LZS w Kielcach
34. TVP Kielce
35. Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
36. Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Gminy w Pińczowie
37. Wydział Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej w Kielcach
38. Wyższa Szkoła Nauk Społecznych PEDAGOGIUM w Warszawie
39. Zespół Nadnidziańskich i Świątokrzyckich Parków Krajobrazowych
40. Zespół Placówek Oświatowych w Gackach
41. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Chrobrzu
42. Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych koło w Pińczowie

W Raporcie (str.13) zawarto informację, że wyznaczone na Pokój Odwiedzin pomieszczenie nie zapewnia poczucia prywatności w sytuacji gdy w pomieszczeniu tym znajdują się inni odwiedzani. Uprzejmie informuję, że pomieszczenie to o powierzchni około 20m² jest jedynym jakie mogło być wygospodarowane na ten cel i Schronisko dla Nieletnich w Gackach nie dysponuje żadnym alternatywnym pomieszczeniem. W celu zapewnienia wspomnianej prywatności, zgodnie z przyjętą procedurą organizacji odwiedzin, w trakcie telefonicznego ustalania terminu i godziny odwiedzin, staramy się je tak wyznaczać aby w jak najmniejszym stopniu dochodziło do odwiedzin u więcej niż jednego Wychowanka. Z drugiej jednak strony, szanując prawo rodziców (prawnych opiekunów) do osobistych kontaktów nie mogę odmawiać im przyjazdu na odwiedziny w terminach, które są przez nich wskazywane jako jedyne możliwe. Powoduje to w praktyce, że odwiedziny odbywają się u więcej niż jednego

Wychowanka w tym samym czasie – na przykład w dni wolne od pracy lub w dni świąteczne. Jedynym rozwiązaniem umożliwiającym odseparowywanie rodzin i Wychowanków byłoby limitowanie czasu trwania odwiedzin i rozkładanie ich w ciągu dnia w różnych porach, lecz rozwiązanie takie wydaje się być znacznie gorszym wobec możliwości spędzenia przez Nieletniego nawet kilku godzin z rodziną. Odnośnie obecności Pracownika Działu Ochrony w Pokoju Odwiedzin informuję, że rozwiązanie to wprowadzone zostało w celu zapewnienia bezpieczeństwa poprzez uniemożliwienie prób przemytu niebezpiecznych narzędzi, papierosów, środków psychoaktywnych, niedozwolonych suplementów diety (sterydy anaboliczne i inne), które miały miejsce w przeszłości i co jakiś czas się zdarzają. Dzięki temu rozwiązaniu Schronisko dla Nieletnich w Gackach jest wolne od narkotyków i dopalaczy i nigdy nie doszło do ich wniesienia na teren placówki, udaje się również utrzymywać całkowity zakaz posiadania i używania wyrobów tytoniowych co ma ogromne znaczenie dla dobra procesu wychowawczo-resocjalizacyjnego.

W Raporcie (str.14) zawarto informację nieprawidłowym zatrzymaniu korespondencji Nieletniego dane usunięto umieszczonego po doprowadzeniu w Izbie Przejściowej. Jak już informowałem podczas Wizytacji Nieletni po doprowadzeniu do Schroniska i umieszczeniu w Izbie Przejściowej mają między innymi dostęp do artykułów biurowych. Czasami piszą i rysują na kartkach papieru różne pisma, rysunki. To co Nieletni chcą aby zostało wysłane jest za każdym razem wysyłane do ich rodzin, prawnych opiekunów, obrońców lub instytucji. W niektórych przypadkach Wychowankowie pozostawiają (w Izbie Przejściowej nie ma kosza na śmieci) takie materiały bez wyraźnego określenia co z nimi zrobić. Niektóre z tych materiałów mają wartość diagnostyczną, np. zawierają istotne wypowiedzi pisemne, rysunki itp. i w takich przypadkach dołączane są one do dokumentacji osobo-poznawczej (Teczka „B”). Są to na przykład rysunki i pisma świadczące o myślach zamiarach samobójczych, obraźliwe teksty pod adresem Policji, rysunki charakterystyczne dla subkultury więziennej, wiersze, teksty piosenek lub inne. Tak też było z materiałami Nieletniego Krzysztofa S. Pragnę również zaznaczyć, że sytuacje takie zdarzają się rzadko, czego potwierdzeniem jest stwierdzony pojedynczy przypadek. Ponadto świadomi warunków zatrzymywania korespondencji nie ukrywaliśmy tych materiałów uznając, że nie były one listem, bo chęci wysłania ich nie zgłosił Nieletni.

W Raporcie (str.15) zawarto informację o konieczności dostępu Nieletnich do codziennych zajęć na świeżym powietrzu. Pragnę poinformować, że zgodnie z organizacją zajęć staramy się zapewnić taką możliwość wszystkim Wychowankom. Często jednak to sami Wychowankowie nie chcą wychodzić na zewnątrz budynku, na przykład gdy pada deszcz lub gdy są zmęczeni innymi zajęciami i chcą po prostu odpocząć w pomieszczeniach pozostawionych do ich dyspozycji w Internacie, albo gdy chcą skorzystać z hali sportowej. Obowiązkowe, a wręcz przymusowe wyjścia na spacer na zewnątrz budynku, niezależnie od pory roku i warunków pogodowych, są

realizowane wobec Wychowanków umieszczanych w Izbie Przejściowej, Oddzielnym Pomieszczeniu Mieszkalnym, za wyjątkiem Izby Chorych gdy wykluczają to wskazania medyczne.

W Raporcie (str.16) zawarto informację iż łaźnia przy sali gimnastycznej nie zapewnia Wychowankom poczucia intymności, w związku z brakiem odgradzonych stanowisk prysznicowych. Uprzejmie informuję, że pomieszczenie to zostało wybudowane zgodnie z zatwierdzoną dokumentacją i zgodnie z obowiązującymi normami budowlanymi i sanitarnymi. Podobne rozwiązania stosowane są bardzo często w innych tego typu obiektach.

W Raporcie (str.16-17) zawarto informacje o ofercie wychowawczej Schroniska dla Nieletnich, realizowanych programach i formach oddziaływań. Pragnę zauważyć, że zawarte w Raporcie informacje stanowią tylko fragment z całego wachlarza podejmowanych wobec Nieletnich Oddziaływań. Szerszą informację na ten temat przedstawiam poniżej:

Realizowane programy wychowawcze edukacyjne i terapeutyczne, cykle zajęć:

1. „Kuchnia regionalna” – program wychowawczy
2. „Udzielanie pierwszej pomocy”
3. „Feniks II – terapia dźwiękiem ” – program wychowawczo-terapeutyczny
4. „Ziemia dla człowieka - człowiek dla ziemi” – program wychowawczo-edukacyjny
5. „Zostań prawdziwym kibicem piłki nożnej” – program wychowawczy
6. „Utrwalacz” – program –wychowawczo-edukacyjny o tematyce fotograficznej
7. „Turystyka jako forma edukacji historyczno-przyrodniczo-fotograficznej” – cykliczne zajęcia wychowawczo-edukacyjne
8. „Szlakiem Poniidzia” – program wychowawczo-edukacyjny
9. „Sporty wodne – aktywność i wypoczynek dla każdego” – program wychowawczo-edukacyjny
10. „Animaltherapy” – międzynarodowy program wychowawczy
11. „Rozum i eksperyment” – cykliczne zajęcia wychowawczo-edukacyjne
12. „Wychowanie patriotyczne” – cykliczne zajęcia wychowawcze
13. „Spotkania z muzyką” – cykliczne zajęcia wychowawczo-edukacyjne z udziałem muzyków Filharmonii Świętokrzyskiej
14. „Pierwsza pomocy przedmedyczna” – cykliczne zajęcia wychowawczo-edukacyjne
15. „Filmoterapia” – program wychowawczy
16. „Doradztwo zawodowe” – cykliczne zajęcia edukacyjne
17. „Edukacja seksualna” – cykliczne zajęcia edukacyjne
18. „Bezpieczeństwo w ruchu drogowym” – cykliczne zajęcia edukacyjne
19. „Ogólnopolski tydzień kariery” – cykliczne zajęcia edukacyjne
20. „Terapia pedagogiczna” – cykliczne zajęcia edukacyjno-terapeutyczne

21. „Socjoterapia” – cykliczne zajęcia edukacyjno-wychowawcze
22. „Profilaktyka chorób zakaźnych” – cykliczne zajęcia edukacyjne
23. Sakrament Bierzmowania – cykliczna uroczystość religijna

Cykliczne zajęcia edukacyjne realizowane metodą projektu

1. „Dzień PRL”
2. „Dzień gór”
3. „Dzień chleba”
4. „Pan Tadeusz – poloneza czas zacząć”
5. „Tradycje i zwyczaje andrzejkowe”
6. „Pierwszy dzień wiosny”
7. „Dzień kultury Rosyjskiej”
8. „Droga Krzyżowa”
9. „Dzień Strażaka”
10. „Janusz Korczak”
11. „Obserwacja nocnego nieba”
12. „Dzień Kombatanta”

Cykliczne konkursy i turnieje

1. „Turniej piłki siatkowej” – w ramach Wojewódzkiej Ligi Piłki Siatkowej
1. „Konkurs wiedzy i umiejętności technicznych”
2. „Ogólnopolski konkurs kartek świątecznych” współorganizowany z Biblioteką Publiczną w Pińczowie
3. „Konkurs wiedzy o pożarnictwie” współorganizowany z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Pińczowie
4. „Konkurs wiedzy geograficznej”
5. „Konkurs plastyczny – Pierwszy dzień wiosny”
6. „Plastyczny konkurs wielkanocny”
7. „Konkurs szopek Bożonarodzeniowych”
8. „Konkurs wiedzy o Rosji”
9. „Matematyczny sprint”
10. „Majowe dni sportu”
11. „Konkurs wiedzy matematyczno – fizycznej”
12. „Dyktando”

Wycieczki organizowane cyklicznie

1. Do Filharmonii Świętokrzyskiej
2. Do zakładów pracy
3. Do parków krajobrazowych
4. Do muzeów
5. Do ośrodków sportowych
6. Do ośrodków szkolno – wychowawczych
7. Do urzędów i instytucji publicznych

Przedstawienia i inscenizacje

1. Inscenizacja teatralna „Droga Krzyżowa” (wystawiana również w Kościele w Krzyżanowicach)
2. Przedstawienia z okazji „Narodowego Święta Niepodległości”
3. Przedstawienie z okazji uchwalenia Konstytucji 3 maja Rzeczypospolitej Obojga Narodów
4. Inscenizacja słowno-muzyczna „Jasełka”
5. Przedstawienie upamiętniające rozpoczęcie Drugiej Wojny Światowej.
6. Przedstawienie z okazji rozpoczęcia roku szkolnego
7. Przedstawienie z okazji zakończenia roku szkolnego

Informuję ponadto, że od nowego roku szkolnego wprowadzany będzie Eksperymentalny Program Wychowawczy Schroniska dla Nieletnich w Gackach.

Odnosnie sformułowanych zarzutów, uwag i wniosków swoje stanowisko przedstawiam poniżej.

„Zalecenie 1.1.” – do treści odniosłem się wcześniej i jeszcze raz wnoszę o udostępnienie informacji umożliwiających przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego.

„Zalecenie 1.2.” – do treści odniosłem się wcześniej i jak wyjaśniałem wcześniej, w Schronisku dla Nieletnich w Gackach nie przeprowadzane są kontrole osobiste, a w sposób niewłaściwy określenie to zostało użyte w instrukcjach wewnętrznych.

„Zalecenie 1.3.” – do treści odniosłem się wcześniej i zmiana praktyki zostanie wdrożona po ewentualnym wydaniu zalecenia przez Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji, który sprawuje nadzór pedagogiczny w imieniu Ministra Sprawiedliwości.

„Zalecenie 1.4.” – treść wewnętrznego aktu prawnego w trakcie Wizytacji była na etapie jego nowelizacji i nieprawidłowość ta zostanie usunięta niezależnie, czy zalecenie takie zostanie sformułowane przez Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji, który sprawuje nadzór pedagogiczny w imieniu Ministra Sprawiedliwości.

„Zalecenie 1.5.” - treść wewnętrznych aktów prawnych w trakcie Wizytacji były na etapie ich nowelizacji i nieprawidłowości ta zostaną usunięte niezależnie, czy zalecenie takie zostanie sformułowane przez Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji, który sprawuje nadzór pedagogiczny w imieniu Ministra Sprawiedliwości.

„Zalecenie 1.6.” - do treści sformułowań odniosłem się wcześniej i jeszcze raz wnoszę o udostępnienie informacji umożliwiających przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego i podjęcie dalszych czynności.

„Zalecenie 1.7.” – do treści uwag i wniosku ustosunkowałem się wcześniej.

„Zalecenie 1.8.” – do treści zarzutu ustosunkowałem się wcześniej.

„Zalecenie 1.9.” - do treści uwag i wniosku ustosunkowałem się wcześniej.

Zalecenie 1.10. - do treści ustosunkowałem się wcześniej.

„Zalecenie 1.11.” – do treści uwagi ustosunkowałem się wcześniej, zmiana została wdrożona do realizacji w trakcie Wizytacji i jest stosowana nadal. Nie jest potrzebne do jego realizacji żadne wsparcie finansowe, gdyż Organ Prowadzący – Minister Sprawiedliwości zabezpiecza na ten cel niezbędne środki.

„Zalecenie 1.12.” - do treści oceny i wniosków ustosunkowałem się wcześniej, działania takie są realizowane w bardzo szerokim wymiarze i systematycznie. Nie jest potrzebne do ich realizacji żadne wsparcie finansowe, gdyż Organ Prowadzący – Minister Sprawiedliwości zabezpiecza na ten cel niezbędne środki, z których to realizowane są między innymi szkolenia kadry.

„Zalecenie 1.13.” - do treści wniosku ustosunkowałem się wcześniej.

„Zalecenie 1.14.” - pouczenie takie jest realizowane i potwierdzone drukiem rozmowy wstępnej.

„Zalecenie 1.15.” - do treści uwag ustosunkowałem się wcześniej.

„Zalecenie 1.16.” - do treści uwagi ustosunkowałem się wcześniej.

Zalecenie 1.17 – wniosek zostanie wdrożony po ewentualnym wydaniu zalecenia przez Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji, który sprawuje nadzór pedagogiczny w imieniu Ministra Sprawiedliwości..

Informuję także, że treści niniejszego pisma nie udostępniam do wiadomości podmiotom, którym Rzecznik Praw Obywatelskich wysłał treść projektu Raportu z Wizytacji przeprowadzonej w Schronisku dla Nieletnich w Gackach. Zgodnie z procedurą prowadzenia wizytacji zamieszczoną na stronie Internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich <http://www.rpo.gov.pl/pl/krajowy-mechanizm-prewencji> Raport zawierający rekomendacje tworzony jest dla władz jednostki, którymi w przypadku Schroniska dla Nieletnich w Gackach są Minister Sprawiedliwości i Sąd Okręgowy w Kielcach. Nie wymienia się tam innych adresatów, a udostępnianie innym podmiotom treści projektu Raportu budzi moje poważne wątpliwości, gdyż na tym etapie podmioty te nie są stroną w prowadzonej procedurze kontrolnej. W mojej ocenie udostępnianie treści Raportu innym podmiotom może nastąpić po zakończeniu trwających wyjaśnień Schroniska dla Nieletnich w Gackach i zajęciu stanowiska przez Dyrektora Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji, który sprawuje nadzór pedagogiczny w imieniu Ministra Sprawiedliwości oraz zajęciu stanowiska przez Prezesa Sądu Okręgowego w Kielcach.

Zwracam się również z uprzejmą prośbą o udostępnienie mi zapisu audio lub stenogramu z przeprowadzonej ze mną rozmowy po zakończeniu Wizytacji.

Z poważaniem

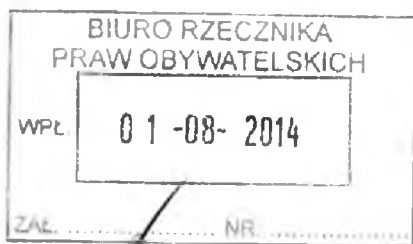
DYREKTOR
Schroniska dla Nieletnich
mgr Marek Łukaszewicz

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
Al. Ujazdowskie 11
00-950 WARSZAWA Skr. Pocz. 33
Centrala tel. 52 12 888

Warszawa, dnia 30 lipca 2014 roku

DWOiP III 072 - 2014/3
140732 - 00187

Pani
Justyna Róża Lewandowska
Dyrektor Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji
ul. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Justyna Róża Lewandowska

W odpowiedzi na pismo z dnia 10 lipca 2014 roku (sygn. KMP. 573.28.2014.MF), przy którym przekazano Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Schroniska dla Nieletnich w Gackach, uprzejmie przedstawiam stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji (dalej DWOiP) odnośnie sformułowanych przez Zespół zaleceń.

Ad. 1.1 – przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego pod kątem ewentualnych nieprawidłowości w zakresie sposobu traktowania wychowanków przez personel placówki;

Zdaniem DWOiP w placówkach nie powinny zdarzać się sytuacje, o których informowali nieletni KMP podczas kontroli. Dlatego też wszelkie sygnały o tego typu zdarzeniach zawsze powinny być przedmiotem badania - prowadzenia postępowania wyjaśniającego, niezależnie od faktu wykazania przez przedstawicieli KMP braku podstaw do złożonej przez nieletnich skargi (z dnia 08.11.2013r.). Zalecenie należy uznać jednak co do zasady za zasadne. Należy również na bieżąco prowadzić dla kadry placówki szkolenia, które przybliżą regulacje z zakresu praw nieletnich oraz

dostarczą niezbędnej wiedzy pedagogicznej przy wykonywaniu obowiązków służbowych.

Ad. 1. 2 - odstąpienie od przeprowadzania kontroli osobistych wychowanków;

Zdaniem DWOiP zalecenie należy uznać za niezasadne. Przeprowadzanie kontroli jest jedną z czynności zapewniających bezpieczeństwo i porządek w placówce. Kwestie kontroli uregulowano w § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001r. w *sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* – dalej rozporządzenie (Dz.U. z 2001r., Nr 124, poz. 1359 z późn. zm.) wskazano co należy rozumieć przez kontrolę pobieżną, w pkt 20 kontrolę osobistą, a w kolejnym punkcie zdefiniowano kontrole pomieszczeń. Z kolei w § 105⁹ ust. 1 pkt 3 przewidziano obowiązek pracowników ochrony polegający na przeprowadzaniu kontroli „w celu odnalezienia przedmiotów niebezpiecznych i niedozwolonych oraz udaremnienia ucieczek albo w uzasadnionych przypadkach.” Przepis ten, łącznie z pozostałymi przepisami rozporządzenia i przepisami wewnętrznymi daje podstawę do przeprowadzenia kontroli określonych w § 2 (pobieżnej, osobistej i pomieszczeń). W każdej sytuacji przeprowadzenia kontroli musi być ona jednak wykonana w określonym rozporządzeniem celu.

Zgodzić się można z powyższym zaleceniem o ile dot. ono usytuowania zapisów w akcie prawnym o randze wykonawczym, a nie ustawowym. W tym też zakresie w procedowanych *założeniach do projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich* przewidziane są postulowane zmiany w kwestii uregulowania powyższych rozwiązań prawych w ustawie.

Ad. 1. 3 – wyeliminowanie praktyki przebierania się wychowanków w odzież zakładową w izbie przejściowej w zasięgu obiektywu kamery monitoringu;

Zalecenie jest zdaniem DWOiP zasadne. Zgodnie z treścią § 57 ust. 1 pkt. 1 *rozporządzenia* (który stosuje się odpowiednio do schronisk dla nieletnich - § 86) wychowankowi w trakcie pobytu w zakładzie zapewnia się poszanowanie godności osobistej. Oznacza to również zapewnienie minimum prywatności w zakresie w jakim nie wpływa to bezpośrednio na bezpieczeństwo i porządek w placówce.

Ad. 1. 4 – wyeliminowanie instytucji przeniesienia do innego zakładu jako środka dyscyplinarnego oraz ad. 1.5 – dostosowanie katalogu nagród oraz środków dyscyplinarnych do przewidzianych w upn.

Zalecenie jest zasadne. Katalog nagród jak i środków dyscyplinarnych w schronisku nie może być inny niż zawierają obowiązujące przepisy - aktualnie upn (dodane - ustawą z dnia 30 sierpnia 2013r. o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz niektórych innych ustaw Dz. U. poz. 1165 - rozdział 4a), gdzie nie ma wymienionego w katalogu środka dyscyplinarnego, w zacytowanej postaci (§ 89 pkt 10 i 11 – regulaminu: wystąpienie z wnioskiem o przeniesienia do schroniska: tego samego rodzaju oraz interwencyjnego). Należy zauważyć, iż kontrola odbywała się w marcu 2014 roku, zaś zmienione przepisy obowiązują od października 2013 roku, dlatego też winny być one do tego czasu uaktualnione.

Ad. 1. 6 – zbadanie zagadnienia stosowania pozaregulaminowych środków dyscyplinarnych opisanych w pkt. 7 Raportu;

W ocenie DWOiP należy wyjaśnić sytuację i o ile faktycznie stosowane są w placówce takie środki należy tego zaprzestać.

Zweryfikowanie prawdziwości przekazywanych przedstawicielom KMP informacji przez wychowanków placówki dotyczących stosowania pozaregulaminowych środków dyscyplinarnych jest trudne, ale należy podjąć taką próbę. W schronisku dopuszczalne jest stosowanie środków dyscyplinarnych zgodnych z obowiązującymi przepisami. Rozszerzanie w regulaminie katalogu środków dyscyplinarnych o nowe lub modyfikowanie przewidzianych w ustawie jest niedopuszczalne. Zabronione jest również stosowanie środków nie przewidzianych w przepisach. W sytuacji istnienia takiej praktyki należy ją bezzwłocznie wyeliminować.

Ad. 1. 7 – zmianę praktyki dotyczącej kontaktowania się nieletnich z osobami spoza placówki stosownie do treści przepisu art. 66 § 4 oraz 5 upn, w tym zapewnienia prywatności wychowankom;

W ocenie DWOiP zalecenie jest częściowo zasadne. Na mocy art. 66 § 4 *upn* dyrektor może ograniczyć lub zakazać kontaktów (norma dotyczy wszelkich form kontaktu) nieletniego z osobami spoza zakładu/schroniska wyłącznie w wypadkach wskazanych w tym przepisie. Artykuł ten upoważnia dyrektora w uzasadnionych przypadkach do ograniczenia lub zakazania kontaktu z osobami spoza placówki (niezależnie, czy będą to osoby z rodziny czy spoza). Ustawa nie daje podstaw do innego traktowania w kwestii kontaktów osób spokrewnionych i obcych.

Odnosząc się do zalecenia wskazującego na potrzebę zmiany miejsca wyznaczonego na odwiedziny celem zapewnienia poczucia prywatności należy zauważyć, że stworzone warunki i sposób organizacji odwiedzin przez personel placówki nie narusza prawa wychowanków w tym zakresie. Należy pamiętać, że w schronisku przebywa średnio po 28 wychowanków, a pomieszczenie (wg. pisemnych wyjaśnień dyrektora) posiada ok. 20 m², zaś odwiedziny odbywają się co do zasady w każdą niedzielę i dni świąteczne (przez 6 godzin dziennie). Powyższe umożliwia odpowiednią organizację odwiedzin, która nie narusza prawa do prywatności nieletnich.

Ad. 1. 8 – stosowanie się do przepisu art. 66 § 3 *upn* w kwestii prowadzenia korespondencji nieletnich;

W ocenie DWOiP zalecenie uznać należy za zasadne (z Raportu wynika, iż „list” był skierowany do konkretnej osoby – wujka nieletniego K.S., o ile był wskazany adres należało potraktować go zgodnie z zapisem wynikającym z treści art. 66 § 3 *upn*). Kontrola korespondencji nieletniego umieszczonego w zakładzie lub schronisku uregulowana jest szczegółowo w art. 66 § 3 *upn* – ustawy z dnia 26 października 1982r. *o postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz. U. Nr 35 poz. 228 ze zm.). Korespondencja podlega kontroli tylko w przypadku powzięcia „uzasadnionego podejrzenia” wystąpienia okoliczności wymienionych szczegółowo w tym przepisie z wyłączeniem wymienionych w nim instytucji. Zaleca się należyte stosowanie zapisów ustawy.

Ad. 1. 9 – ograniczenie okresu umieszczania wychowanka w OPM do koniecznego minimum;

W ocenie DWOiP zalecenie jest zasadne. Należy stwierdzić, że zgodnie z § 25 rozporządzenia nieletniego można umieścić na czas określony w oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym dla zapewnienia bezpieczeństwa i porządku. Wprawdzie w § 25 rozporządzenie nie określa „sztywno” czasu umieszczenia, jednakże termin ten absolutnie nie powinien przekraczać 14 dni oraz każdorazowo należy na bieżąco monitorować ten okres i ograniczać go do niezbędnego minimum. Umieszczenie nieletnich w OPM powinno być stosowane w zakresie absolutnego minimum.

Ad. 1. 10 – wyposażenie izby izolacyjnej zgodnie z normami obowiązującego prawa;

Zalecenie jest zasadne. W związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie celi zabezpieczającej i izby izolacyjnej (Dz. U. z 2013 r., poz. 638) należy dostosować warunki do wskazanych w § 6 i 7 rozporządzenia.

Ad. 1. 11 – wyposażanie wychowanków umieszczonych w izbie przejściowej w odzież zakładową odpowiednią do pory dnia i nocy oraz odpowiednie obuwie;

W ocenie DWOiP uwaga jest zasadna. Wychowankowie przebywający w izbie przejściowej winni być wyposażeni w odzież, tak jak pozostali przebywający w placówce. Zgodnie z § 57 ust. 1 pkt 6 *rozporządzenia w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* wychowankowi w trakcie pobytu w placówce zapewnia się: odzież, bieliznę, obuwie, materiały szkolne i podręczniki, sprzęt i środki czystości, natomiast żadne przepisy nie przewidują prawa do pozbawienia (nie wydania) nieletniemu umieszczonemu w izbie przejściowej odzieży. Również Reguła 36 Narodów Zjednoczonych dotycząca Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113) uzasadnia w pełni celowość i konieczność wykonania zalecenia.

Ad. 1. 12 – zorganizowanie dla pracowników placówki szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, stosowania przymusu

bezpośredniego wobec wychowanków, przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu oraz ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym;

Zalecenie częściowo jest zasadne, o ile w placówce nie są na bieżąco prowadzone wskazane w zaleceniu szkolenia. Z nadesłanych jednak przez dyrektora wyjaśnień wynika, iż kadra placówki systematycznie uczestniczy w szkoleniach podnoszących kompetencje i uzupełniających wiedzę pracowników (np. 100% pracowników schronisk uczestniczyło w szkoleniach z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, kilku posiada kwalifikacje lub ukończone specjalistyczne kursy ratownika medycznego, instruktora pomocy przedmedycznej).

Ad. 1. 13 – uzupełnienie procedury stosowania środków przymusu bezpośredniego o właściwe postanowienie dotyczące archiwizacji zapisu z urzędzeń rejestrujących;

Zalecenie jest zasadne. W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 24 maja 2013r. *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej - Dz.U. z 2013r., poz. 628*) należy uzupełnić procedurę o zapis wynikający z § 10 ww.

Ad. 1. 14 – dopilnowanie, aby pouczenie wychowanka o regułach i zasadach panujących w SdN znalazło pisemne odzwierciedlenie w prowadzonej dla niego dokumentacji osobowej;

Zalecenie zdaniem DWOiP jest zasadne, aczkolwiek dotyczyło jednostkowej sytuacji, która również nie powinna mieć miejsca. Zgodnie z § 43 rozporządzenia (stosowanym odpowiednio w schroniskach na podstawie § 50) nieletniego przyjmuje dyrektor i przeprowadza z nim rozmowę, zapoznaje z prawami i obowiązkami oraz zasadami pobytu, co nieletni potwierdza własnoręcznym podpisem. Zapis ten nakłada obowiązek odebrania od nieletniego podpisu poświadczającego wykonania powyższy czynności.

Ad. 1. 15 – zapewnienie nieletnim dostępu do codziennych zajęć na świeżym powietrzu także w porze zimowej, przynajmniej przez godzinę dziennie;

W ocenie DWOiP zalecenie zasadne. *Europejskie Zasady w sprawie Nieletnich Sprawców Przepięstw będujących podmiotami sankcji lub środków* (2008r.) wskazują, że dostęp do ćwiczęń powinien obejmować przynajmniej 2 godziny w ciągu dnia, z czego jedna z nich winna odbywać się na świeżym powietrzu, o ile warunki pogodowe na to zezwalają (zasada 81). Z zasady więc tej wynika, iż co najmniej 1 godzinę dziennie wychowankowie powinny mieć możliwość spędzania na świeżym powietrzu również zimą, o ile warunki pogodowe jak i zdrowotne na to będą zezwalać.

Ad. 1. 16 – przy najbliższym remoncie placówki, wymagającym uzyskania pozwolenia na budowę, uwzględnienie potrzeby przystosowania placówki do potrzeb osoby niepełnosprawnej;

Zalecenie niezasadne. Brak jest konkretnych uregulowań nakazujących dostosowywanie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przepisy rozporządzenia Ministra Infrastruktury *w sprawie warunków technicznych, jakim powinien odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz.U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690 ze zm.), wprost wyłączają stosowanie ww. uregulowań prawnych m.in. do zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (por. § 16 ust. 2, § 55 ust. 2, czy § 61 ust. 2 ww. rozporządzenia). Niedostosowanie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich do potrzeb osób niepełnosprawnych fizycznie wynika także z faktu, iż dotychczas w wieloletniej działalności tych placówek nie było przypadku umieszczenia nieletniego z taką niepełnosprawnością.

Odnosząc się do sytuacji osób niepełnosprawnych odwiedzających wychowanków uprzejmie informuję, że Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji nie otrzymywał sygnałów o trudnościach organizacyjnych związanych z zapewnieniem realizacji przez nie prawa do odwiedzin.

Wychodząc jednak naprzeciw postulatowi zgłaszanemu przez Krajowy Mechanizm Prewencji, uprzejmie wyjaśniam, że w miarę możliwości finansowych Ministerstwa Sprawiedliwości i nadzorowanych przez niego placówek oraz przeprowadzanych w przyszłości inwestycji – w myśl definicji „racjonalnych usprawnień” zawartej w art. 2 Konwencji z dnia 13 grudnia 2006 roku *o prawach osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2012r., poz. 1169) - będą brane pod uwagę

rozwiązania ułatwiające osobom niepełnosprawnym fizycznie dostęp do zakładów i schronisk.

Ad. 1 . 17 – poszerzenie wykazu instytucji stojących na straży praw nieletnich o adres Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, a także o wskazanie numeru telefonu na ogólnopolską bezpłatną infolinię RPO- 800 676 676.

Zalecenie należy przyjąć do wykonania i uzupełnić informację o adres HFPCz i telefon RPO.

Ad. 2.1 – udzielenie wsparcia finansowego dyrektorowi placówki na realizację zaleceń nr 1.11-1.12 oraz 1.16.

Należy podnieść, iż w celu wykonania sformułowanych w pkt. 1. 11 i 1. 12 zaleceń pokontrolnych dyrektora placówki nie potrzebuje wsparcia finansowego. Środki na te cele są corocznie zabezpieczane w budżetach poszczególnych placówek. Natomiast odnośnie zalecenia udzielenia przez Ministra Sprawiedliwości wsparcia finansowego na wykonanie w schronisku remontu przystosowującego placówkę do potrzeb osób niepełnosprawnych uprzejmie informuję, iż w pełni podtrzymuję dotychczasową argumentację dotyczącą tego zalecenia. DWOiP co do zasady uznawał zalecenia KMP kierowane w tym zakresie do placówek za niezasadne. Takie stanowisko popiera zapisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinien odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690 ze zm.), które wprost wyłączają stosowanie ww. uregulowań prawnych do zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (por. § 16 ust. 2, § 55 ust. 2, czy § 61 ust. 2 ww. rozporządzenia).

Ponadto dotychczas nie było przypadku aby nieletni z niepełnosprawnością fizyczną został umieszczony w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich. Hipotetyczność zaistnienia takiego przypadku może uzasadniać dostosowanie np. jednego zakładu poprawczego i jednego schroniska do potrzeb osób niepełnosprawnych. Aktualnie jest w trakcie realizacji np. rozbudowa Zakładu Poprawczego w Tarnowie, która obejmie zainstalowanie przenośnego urządzenia umożliwiającego transport osób poruszających się na wózkach (tzw. schodolaz)

i dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych toalety znajdującej się na parterze budynku głównego poprzez założenie odpowiednich uchwytów w części prysznicowej i toaletowej. Prace te mają być zakończone do końca 2014 roku. Natomiast Schronisko dla Nieletnich w Dominowie posiada podjazd do budynku głównego, a do budynku administracyjnego wejście z poziomu 0 oraz w obu budynkach toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Jeszcze raz należy podkreślić, iż obecnie brak jest konkretnych uregulowań nakazujących dostosowywanie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich do potrzeb osób niepełnosprawnych. Okoliczność, iż dotychczas w żadnej z placówek dla nieletnich nie przebywała osoba niepełnosprawna fizycznie powoduje, iż nie dochodzi do naruszenia Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz postanowień Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006r.

Jednakże w miarę możliwości, przy okazji remontów zalecenia częściowo będą wykonywane chociażby po to, by ułatwić ewentualne odwiedziny nieletnich umieszczonych w placówkach przez osoby niepełnosprawne.

Jednocześnie pragnę zauważyć, iż niezgodnym z prawem jest posługiwanie się w Raporcie przez przedstawicieli KMP pełnymi danymi osobowymi nieletnich (bez ich anemizacji), gdyż może naruszać to prawo wychowanków do prywatności i jest sprzeczne z normami zawartymi w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o *ochronie danych osobowych* (j.t - Dz.U.2002.101.926 ze zm.). Szczególnie, że RPO-KMP opracowany Raport przesyła nie tylko do placówki i organu prowadzącego, lecz również do zewnętrznych podmiotów, z którymi współpracuje („Porozumienie na rzecz wprowadzenia OPCAT”, czy Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka).

2 pawłowa

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Wykonania
Orzeczeń Probacji

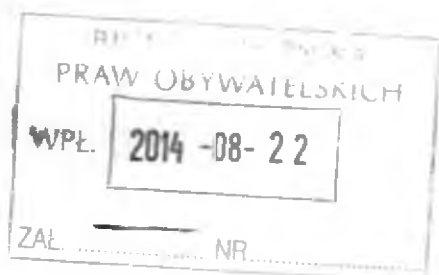
SSO Jolanta Zawajewska

Do wiadomości:

1. Dyrektor SdN w Gackach;
2. Prezes Sądu Okręgowego w Kielcach.

Leszcze 2014-08-18

L. dz. 624/2014

Pani Jolanta Zagajewska
Zastępca Dyrektora Departamentu
Wykonania Orzeczeń i Probacji
Ministerstwo Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11, 00-950 Warszawa

W odpowiedzi na pismo z dnia 2014-07-30 (DWOiP III 072-2014/4140731-00196) w związku z jego treścią uprzejmie informuję:

Ad. 1.1 – przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego pod kątem ewentualnych nieprawidłowości w zakresie sposobu traktowania wychowanków przez personel placówki;

Podzielam stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji w sprawie potrzeby badania wszelkich skarg nieletnich i podejmowania działań następczych. W opisywanym przypadku podjęte zostały bardzo zdecydowane i szeroko zakrojone działania polegające między innymi na: wszczęciu postępowania wyjaśniającego, pouczeniu nieletnich – indywidualnie i zbiorowo o przysługujących im prawach, przeprowadzeniu szkolenia dla pracowników mającego uwrażliwienie ich na potencjalne przypadki przemocy wobec nieletnich. Wobec podjętych powyżej działań oraz braku formalnych podstaw do dalszych działań prawnych lub dyscyplinarnych uznaję je za wyczerpujące, a sprawę za zamkniętą i nie dającą podstaw do dalszego jej rozpatrywania. Wobec braku potwierdzenia zarzutów nie znajduję również podstaw do ewentualnego jej upubliczniania o co wniosko wałem do Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Pragnę również zauważyć, że opisywany powyżej przypadek należał do bardzo nielicznych pojawiających się w Schronisku. Niemniej za każdy razem wszczynane jest przeze mnie w takich sytuacjach postępowanie wyjaśniające. Ponadto przypadek ten potwierdza *de facto* możliwość składania przez wychowanków Schroniska wszelkich skarg oraz stosowanie w praktyce pełnego dokumentowania tych skarg oraz podejmowanych działań następczych.

Informuję ponadto, że w Schronisku na bieżąco i w sposób systematyczny prowadzone są również szkolenia dla pracowników związane z przestrzeganiem praw nieletnich oraz wewnętrzne badania w tym zakresie, w ramach sprawowanego przeze mnie nadzoru pedagogicznego.

Ad. 1.2 – odstąpienie od przeprowadzania kontroli osobistych;

Podzielał stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji i informuję, że prowadzone w Schronisku kontrole związane z potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa i porządku prowadzone są w sposób nie naruszający praw nieletnich.

Ad. 1.3 – wyeliminowanie praktyki przebierania się wychowanków w odzież zakładową w Izbie Przejściowej w zasięgu kamery monitoringu;

Podzielał stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji i w związku z tym wydał zalecenie dla Pracowników Działu Ochrony zobowiązujące do przebierania wychowanków w przyległej do przedsionka Izby Przejściowej łazience. Nadmieniam również, że stosowane dotychczas praktyki nie miały na celu naruszania godności i prywatności wychowanków w związku z faktem iż w miejscu, gdzie przebierani byli wychowankowie nie przebywały i nie miały możliwości wglądu inne osoby poza Pracownikiem Działu Ochrony (drzwi wejściowe były zamykane). Nikt poza Strażnikiem dyżurnym nie miał również wglądu w obraz monitoringu video. Nigdy też wychowankowie nie rozbierali się „do naga”. Jak wyjaśniałem, rozwiązanie takie stosowane było dla zapewnienia bezpieczeństwa Pracownika, a przede wszystkim samego wychowanka, dzięki możliwości analizy zapisu monitoringu video i możliwości wyjaśniania ewentualnych skarg wychowanków. Niemniej, wobec wydanego przez Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji zalecenia wprowadzone zostało rozwiązanie polegające na przebieraniu wychowanka w pomieszczeniu łazienki przyległej do Izby Przejściowej, gdzie nie ma monitoringu video.

Ad. 1.4 – wyeliminowanie instytucji przeniesienia do innego zakładu (schroniska – przyp. aut.) jako środka dyscyplinarnego oraz ad. 1.5 – dostosowanie katalogu nagród oraz środków dyscyplinarnych do przewidzianych w upn;

Podzielał stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji i tak jak informowałem Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji podczas kontroli, stwierdzone nieaktualne zapisy w wewnętrznych regulaminach i procedurach wynikały z faktu iż ich nowelizacja i aktualizacja rozciągnięta była w czasie roku szkolnego 2013/2014 z uwagi na zakres podjętych działań. W tym czasie znowelizowane zostały między innymi:

- Regulamin Schroniska dla Nieletnich w Gackach,
- Regulamin Rady Schroniska dla Nieletnich w Gackach,
- Regulamin Wychowanka Schroniska dla Nieletnich w Gackach,
- Plan ochrony Schroniska dla Nieletnich w Gackach,
- 49 wewnętrznych procedur i instrukcji,
- inne dokumenty wewnętrzne.

Pragnę jednocześnie poinformować, że mimo wprowadzanych nowelizacji dokumentów, wszystkie nagrody regulaminowe i środki dyscyplinarne udzielane były i stosowane zgodnie z treścią obowiązujących zapisów prawa, o czym informowałem również Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji podczas kontroli i nie miały miejsca przypadki ich stosowania niezgodnie z tym prawem. Informuję ponadto, że wszystkie dokumenty wewnętrzne Schroniska zostały znowelizowane.

Ad. 1.6 – zbadanie zagadnienia stosowania pozaregulaminowych środków dyscyplinarnych opisanych w pkt. 7 Raportu;

Podzielim stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji i informuję iż wszelkie przypadki stosowania pozaregulaminowych środków dyscyplinarnych są przeze mnie absolutnie nieakceptowane i w przypadku stwierdzenia podejrzenia takich zachowań ze strony Pracowników za każdym razem podejmowane są przeze mnie bardzo zdecydowane działania.

Ad. 1.7 – zmianę praktyki dotyczącej kontaktowania się z osobami spoza placówki stosownie do treści zapisu art. 66 §4 oraz §5 upn, w tym zapewnienia prywatności wychowankom;

Podzielim stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji i podtrzymuję swoje wcześniejsze wyjaśnienia. Informuje ponadto, że Schronisko dokłada wszelkich starań mających na celu możliwość utrzymywania kontaktów wychowanków z osobami spoza placówki na miarę swoich możliwości i zgodnie z obowiązującym prawem oraz zgodnie z potrzebami toczących się przeciwko wychowankom postępowań.

Ad. 1.8 – stosowanie się do przepisu art. 66 §3 upn w kwestii prowadzenia korespondencji nieletnich;

W kontekście sformułowanych przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji uwag podtrzymuję swoje wcześniejsze wyjaśnienia wobec jednego stwierdzonego przypadku, który uznany został jako naruszenie obowiązujących zapisów prawa.

Informuję jednocześnie, że w praktyce Schroniska dokładane są wszelkie starania ze strony Pracowników dla zapewnienia wychowankom możliwości otrzymywania i wysyłania korespondencji zgodnie z obowiązującym prawem. Przypadki zatrzymywania korespondencji są bardzo nieliczne (pojedyncze w skali roku) i za każdym razem realizowane z w sposób zapewniający przestrzeganie prawa, dobro wychowanka i toczącego się przeciwko niemu postępowania.

Ad. 1.9 – ograniczenie okresu umieszczania wychowanka w Oddzielnym Pomieszczeniu Mieszkalnym do koniecznego minimum;

W kontekście sformułowanych przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji uwag podtrzymuję swoje wcześniejsze wyjaśnienia. Mimo braku „sztywnego” ograniczenia czasowego pobytu wychowanka w tym pomieszczeniu w przyszłości, w przypadku zaistnienia takiej potrzeby, podjęte zostaną działania zgodne z interpretacją Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji.

Informuję ponadto, jak już wcześniej wyjaśniałem, że pozostałe i nieliczne przypadki umieszczania wychowanków w tym Pomieszczeniu ograniczane były w praktyce Schroniska do niezbędnego minimum i trwały zazwyczaj od 1 do 2 dni, do czasu ustania przyczyn umieszczenia.

Ad. 1.10 – wyposażenie Izby Izolacyjnej zgodnie z normami obowiązującego prawa;

W kontekście sformułowanych przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji uwag podtrzymuję swoje wcześniejsze wyjaśnienia. Niemniej, wobec sformułowanych przez Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji zaleceń informuję, że zlecone zostało opracowanie projektu i kosztorysu modernizacji Izby Izolacyjnej Schroniska i na ich podstawie wystąpię o przyznanie dodatkowych środków finansowych na jej modernizację, która zostanie zrealizowana niezwłocznie po otrzymaniu środków na ten cel.

Ad. 1.11 – wyposażanie wychowanków umieszczanych w Izbie Przejściowej w odzież zakładową odpowiednią do pory dnia i nocy oraz odpowiednie obuwie;

W kontekście sformułowanych przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji uwag podtrzymuję swoje wcześniejsze wyjaśnienia. Podzielam stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji, a stosowne zmiany organizacyjne zostały wprowadzone natychmiast w trakcie kontroli i realizowane są nadal.

Ad. 1.12 – zorganizowanie dla pracowników placówki szkoleń z zakresu udzielania pomocy przedmedycznej, stosowania przymusu bezpośredniego, przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu oraz ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym;

Podzielam stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji i podtrzymuję swoje stanowisko zgodnie, z którym wnioskowane przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji szkolenia są realizowane w Schronisku.

Ad. 1.13 – uzupełnienie procedury stosowania środków przymusu bezpośredniego o właściwe postanowienia dotyczące archiwizacji zapisu urządzeń rejestrujących;

W kontekście sformułowanych przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji uwag podtrzymuję swoje wcześniejsze wyjaśnienia. Wobec zaleceń Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji pragnę poinformować, że zakres rejestracji stosowania środków przymusu bezpośredniego wynika z istniejących uwarunkowań i możliwości organizacyjnych i możliwy jest do realizacji w przypadku umieszczenia wychowanka w Izbie Izolacyjnej ponieważ są tam zainstalowane kamery monitoringu video.

Stosowne zapisy w zakresie archiwizacji tych nagrań zostały uwzględnione w modyfikowanych instrukcjach i procedurach wewnętrznych.

Ad. 1.14 – dopilnowanie, aby pouczenie wychowanka o regułach i zasadach panujących w SdN znalazło pisemne odzwierciedlenie w prowadzonej dla niego dokumentacji osobowej;

W kontekście sformułowanych przez Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji uwag podtrzymuję swoje wcześniejsze wyjaśnienia. Informuję ponadto, że w Schronisku dla Nieletnich w Gackach wszyscy doprowadzani Wychowankowie zapoznawani

są z ich sytuacją prawną, prawami i obowiązkami podczas rozmowy wstępnej z Dyrektorem Schroniska.

Ad. 1.15 – zapewnienie nieletnim dostępu do codziennych zajęć na świeżym powietrzu także w porze zimowej, przynajmniej przez godzinę dziennie;

Podzielim stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji i podtrzymuję swoje wyjaśnienia. Informuję ponadto, że w Schronisku zapewnia się nieletnim dostęp do zajęć na świeżym powietrzu.

Ad. 1.16 – przy najbliższym remoncie placówki, wymagającym uzyskania pozwolenia na budowę, uwzględnienie potrzeby przystosowania placówki do potrzeb osoby niepełnosprawnej;

Podzielim stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji i podtrzymuję swoje wcześniejsze wyjaśnienia.

Ad. 1.17 – poszerzenie wykazu instytucji stojących na straży praw nieletnich o adres Helsińskie Fundacji Praw Człowieka, a także o wskazanie numeru telefonu na ogólnopolską bezpłatną infolinię RPO 800 676 676;

Zalecenie Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji zostało wykonane.

Ad. 2.1 – udzielenie wsparcia finansowego dyrektorowi placówki na realizację zaleceń nr 1.11-1.12 oraz 1.16;

Podzielim stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji i podtrzymuję swoje wcześniejsze wyjaśnienia.

Z poważaniem

DYREKTOR
Schroniska dla nieletnich
Marek Lukaszewicz
mgr Marek Lukaszewicz

Do wiadomości:

- 1) Prezes Sądu Okręgowego w Kielcach
- 2) Dyrektor Zespołu Krajowego Mechanizmu Prewencji

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 2015-09-07

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.573.28.2014.MF

**Pan
Marek Łukasiewicz
Dyrektor Schroniska dla Nieletnich
w Gackach
Leszcze 31A
28-400 Pińczów**

Szanowny Panie Dyrektore,

W odpowiedzi na Pańskie pisma z dnia 18 lipca 2014 r. o sygn. L.dz. 563/2014 oraz 18 sierpnia 2014 r. o sygn. L.dz. 624/2014 dotyczące stanu realizacji zaleceń powizytacyjnych przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji, chciałabym zaprezentować stanowisko przedstawicieli KMP. W szczególności pragnę wyjaśnić kwestie wymagające podjęcia dalszej polemiki.

W pierwszej kolejności chciałabym uprzejmie przeprosić za zwłokę w udzieleniu odpowiedzi. Tak długi okres udzielania odpowiedzi na pismo to nie jest standard przedstawicieli KMP. Wynika on z popełnionego przeze mnie błędu, za co biorę na siebie personalnie odpowiedzialność.

Jednocześnie chcę podziękować za przekazane informacje, z których wynika, że większość zaleceń przedstawicieli KMP została zrealizowana lub planowane jest ich wdrożenie.

Przede wszystkim chciałabym wskazać, iż przesłany do Pana Raport ma charakter ostateczny. Pragnę w tym miejscu przywołać treść przepisu art. 18 ust. 1 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r., Nr 30, poz. 192, dalej: OPCAT), zgodnie z którym *Państwa Strony gwarantują funkcjonalną niezależność krajowych mechanizmów prewencji, jak również niezależność ich personelu*. Przedstawiciele KMP opracowując Raport nigdy nie konsultują jego finalnej treści z władzami wizytowanych placówek. Natomiast zgodnie z metodologią pracy reprezentantów KMP wszystkie odpowiedzi na raport zostają zamieszczone na stronie internetowej. Dzięki temu wszystkie zainteresowane osoby mogą się zapoznać nie tylko z treścią samego raportu, ale także polemiki prowadzonej w formie

korrespondencji pomiędzy przedstawicielami KMP a instytucjami, do których pracownicy mechanizmu wystosowali zalecenia.

Ponadto odnosząc się do Pańskiej prośby o wskazanie danych wychowanków, którzy podczas indywidualnych rozmów z przedstawicielami KMP, wskazywali na przykłady niewłaściwego zachowania się wychowanków wobec nieletnich oraz przypadki wymierzania nieprzewidzianych prawem kar i stosowania odpowiedzialności zbiorowej, pragnę wskazać na treść art. 21 ust. 2 OPCAT. Zgodnie ze wskazanym przepisem *poufne informacje zebrane przez krajowe mechanizmy prewencji są objęte tajemnicą. Żadne osobiste dane nie zostaną opublikowane bez wyraźnej zgody osoby, której one dotyczą.* Metodologia pracy reprezentantów Mechanizmu wymaga, aby podczas każdej z prowadzonych rozmów dowiedzieć się, czy rozmówca chce wnieść oficjalną skargę, czy zachować anonimowość. Warto również w tym miejscu przywołać treść przepisu art. 21 ust. 1 OPCAT *żadna władza lub funkcjonariusz nie nakáže, nie zastosuje, nie pozwoli ani nie dopuści do stosowania jakiegokolwiek sankcji przeciwko jakiegokolwiek osobie lub organizacji, za przekazanie krajowemu mechanizmowi prewencji jakiegokolwiek informacji, prawdziwej bądź fałszywej, i żadna taka osoba lub organizacja nie poniesie żadnego uszczerbku w jakikolwiek inny sposób.*

W tym miejscu chciałabym przeprosić Pana za to, że w treści Raportu omyłkowo wpisana została informacja o funkcjonowaniu 4 grup wychowawczych w czasie przeprowadzanej wizytacji. Zgadzam się z przekazanymi przez Pana danymi, iż w czasie wizytacji w placówce funkcjonowały 3 grupy wychowawcze, a maksymalna organizacja przewidywała funkcjonowanie 4 grup wychowawczych.

W swoim piśmie z dnia 18 lipca 2014 r. podważył Pan wiele danych zawartych w Raporcie powizytacyjnym, które zostały zaczerpnięte na podstawie analizowanych dokumentów. Pragnę podkreślić, że przygotowując Raport powizytacyjny opieram się na informacjach przekazanych przedstawicielom KMP w trakcie wizytacji. W związku z tym w kwestii Pańskich wątpliwości odnoszących się do zamieszczonej w Raporcie informacji dotyczącej szkolenia w zakresie stosowania i interpretacji Minnesockiego Wielowymiarowego Inwentarza Osobowości, pragnę wskazać, iż uzyskałam w trakcie wizytacji zestawienie pt. *szczegółowe sprawozdanie z wykorzystania środków przyznanych na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w 2013 r. – Schronisko dla Nieletnich w Gackach* (zał. 1), na podstawie którego przygotowałam fragment Raportu poświęcony szkoleniom personelu placówki.

Zalecenia dotyczące organizacji szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej (dalej: pierwszej pomocy) oraz stosowania środków przymusu bezpośredniego (dalej: ś.p.b.) wynikało z tego, iż w przekazanych wizytującym opisanym powyżej zestawieniu szkoleń zawarte były jedynie ich tytuły, a nie opis treści merytorycznej szkoleń. Wobec przekazanych przez Pana informacji, uznaję zalecenia organizacji szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy oraz stosowania ś.p.b. za zrealizowane.

W odniesieniu do zalecenia dotyczącego organizacji warsztatów z zakresu wypalenia zawodowego przyjmuję do wiadomości, iż jest stworzona taka możliwość dla wszystkich zainteresowanych tym pracowników.

Jednocześnie chciałabym w tym miejscu wskazać, iż najbardziej popularna, występująca w literaturze przedmiotu, definicja wypalenia zawodowego (C. Maslach, S. Jackson, *Wypalenie – w perspektywie wielowymiarowej*, [w:] red. H. Sęk, *Wypalenie zawodowe. Przyczyny, mechanizmy, zapobieganie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa: 2000, s. 15) które jest rozumiane jako *psychologiczny zespół wyczerpania emocjonalnego, depersonalizacji oraz obniżonego poczucia dokonań osobistych, które może wystąpić u osób, pracujących z innymi ludźmi w pewien określony sposób. Wyczerpanie emocjonalne odnosi się do poczucia danej osoby, że jest nadmiernie obciążona emocjonalnie, a jej zasoby emocji zostały w znacznym stopniu uszczuplone. Depersonalizacja dotyczy negatywnego, bezdusznego lub zbyt obojętnego reagowania na innych ludzi, którzy zwykle są odbiorcami usług danej osoby lub przedmiotem opieki z jej strony. Obniżone poczucie dokonań osobistych odnosi się do spadku poczucia własnej kompetencji i sukcesów w pracy.*

W kontekście pracy w schronisku dla nieletnich szczególne znaczenie ma fakt, iż jednym z objawów wypalenia zawodowego jest depersonalizacja, co objawia się w zobojętniałym podejściu do wychowanków, a co można też opisać jako *dynamiczny proces obronnego dystansowania się wobec usługobiorców* (M. Anczewska, P. Świtaj, J. Roszczyńska, *Wypalenie zawodowe*, [w:] *Postępy psychiatrii i neurologii* 2005; nr 14 (2), s. 69). Przeciwdziałanie temu zjawisku wymaga wykształcenia przez każdego z pracowników indywidualnej strategii radzenia sobie z zagrożeniami płynącymi z wykonywanych w pracy zadań. Jednak, aby było to możliwe, należy zapewnić personelowi placówki odpowiedni poziom edukacji w tym zakresie, opierający się przede wszystkim na ćwiczeniach właściwych umiejętności. Stąd też pragnę wyjaśnić, że przedstawiciele KMP stoją na stanowisku, iż przeprowadzenie warsztaty z zakresu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu raz na dwa lata powinny w optymalnym stopniu zapewnić możliwość poszerzania wiedzy z zakresu przeciwdziałania zawodowego oraz wyposażeniu go w niezbędne lub poszerzenie już zdobytych umiejętności. Ponadto na skuteczność takiego warsztatu wpływa możliwość praktycznych ćwiczeń, w czasie których pracownicy wypracują odpowiednie dla siebie oddziaływania zapobiegające wystąpieniu i pogłębianiu się opisywanego procesu, ponieważ sama świadomość zagrożeń nie jest skutecznym sposobem przeciwdziałania im.

W raporcie zawarto informację o braku podpisu wychowanka pod oświadczeniem o zapoznaniu z warunkami i zasadami pobytu w Schronisku dla Nieletnich w Gackach, która została zredagowana na podstawie analizy akt osobowych tego nieletniego (zał. 2).

W kontekście Pańskiej odpowiedzi na zalecenie przedstawicieli KMP dotyczące *odstąpienia od przeprowadzania kontroli osobistych*, chcę przywołać standardy prawa międzynarodowego, dotyczące przeszukań i rewizji nieletnich pozbawionych wolności. Zgodnie z zaleceniem nr 89.1.

Zaleceń CM/Rec (2008)11 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie zasad europejskich dotyczących kar i środków alternatywnych stosowanych wobec sprawców nieletnich (przyjętych przez Komitet Ministrów w dniu 5 listopada 2008 r. na 1040. zebraniu Zastępców Ministrów), należy opracować szczegółowe procedury dotyczące przeszukiwania i rewizji nieletnich, personelu, odwiedzających oraz pomieszczeń. Krajowe przepisy prawne powinny określać sytuacje, w jakich takie czynności można uznać za konieczne, oraz charakter przeszukiwań i rewizji.

Zgodnie z uzasadnieniem zaprezentowanym w treści Raportu, z obowiązujących przepisów prawa nie wynika kto, kiedy i w jakich sytuacjach jest uprawniony do przeprowadzania kontroli osobistych nieletnich w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Ponadto trzeba stwierdzić brak spójności w obrębie jednego aktu prawnego, który w jednym miejscu podaje definicję kontroli osobistej, w innym posługuje się pojęciem przeszukania osobistego bez jednoczesnego wskazania zakresu jego desygnatów. Obecnie bowiem § 2 pkt 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1054, dalej: rozporządzenie) wskazuje definicję kontroli osobistej, natomiast w § 105¹⁵ pkt 6 rozporządzenia wskazuje się, iż pracownik w czasie pełnienia zmiany na posterunku przy izbach przejściowych, izbach izolacyjnych i izbach chorych w wewnętrznej ochronie zakładu odnotowuje w książce zmiany fakt przeszukania osobistego nieletniego przed umieszczeniem w izbie przejściowej lub izolacyjnej. Trzeba jednakże zauważyć, iż kontrola osobista stanowi najpoważniejszą ingerencją w prawo do prywatności i intymności osoby poddanej kontroli, a zatem upoważnienia do jej dokonywania nie można domniemywać. Trzeba też wskazać, iż w myśl art. 7 Konstytucji RP *organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa*. Słusznie wskazuje się w doktrynie, iż *o ile jednostka ma swobodę działania zgodnie z zasadą, że co nie jest wyraźnie zabronione przez prawo, jest dozwolone, to organy władzy publicznej mogą działać tylko tam i o tyle, o ile prawo je do tego upoważnia, przy czym obywatel może zawsze domagać się podania podstawy prawnej, na jakiej organ podjął konkretną działalność. Jest to zgodne z wymogami wynikającymi z zasady demokratycznego państwa prawnego* (zob. W. Skrzydło, *Komentarz do art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Lex, 2013).

W ocenie RPO, niewystarczające z punktu widzenia norm konstytucyjnych będzie poprzestanie jedynie na określeniu, iż kontroli osobistej poddaje się nieletnich „w szczególnie uzasadnionych przypadkach”. Ustawodawca w u.p.n. powinien określać przypadki, w których dopuszczalna jest kontrola osobista. Nadto należy ująć w tychże przepisach, że kontroli osobistej może dokonywać wyłącznie osoba tej samej płci, w niemonitorowanym pomieszczeniu. Dodatkowe

zabezpieczenie w omawianej kwestii może stanowić wymóg odnotowywania przez pracowników zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich w prowadzonym do tego celu rejestrze, informacji na temat godziny, miejsca, przyczyny dokonania kontroli osobistej oraz danych kontrolującego i kontrolowanego. Opracowując przepisy w tej materii należy zapewnić, by kontrolowanie nieletnich przebiegało z poszanowaniem ich praw do intymności i prywatności. W przedmiotowej kwestii Rzecznik Praw Obywatelskich zwróciła się w dniu 8 kwietnia 2014 r. do Ministra Sprawiedliwości o podjęcie działań legislacyjnych w przedstawionym zakresie¹. Z odpowiedzi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2014 r.² na przytoczone wystąpienie generalne Rzecznika Praw Obywatelskich wynika, iż postulaty przedstawione przez RPO zostaną wzięte pod uwagę w toku prac nad nowelizacją obowiązujących przepisów. Trzeba też wyraźnie wskazać, iż kwestia tak podstawowa winna zostać uregulowana niezwłocznie, tymczasem do chwili obecnej projekt założeń do ustawy o zmianie u.p.n. nie wszedł w dalszy etap procedowania.

Mając na uwadze fakt, iż nie uległy zmianie kwestionowane przez przedstawicieli KMP przepisy prawa, zalecenie reprezentantów Mechanizmu jest zasadne i aktualne.

W zakresie zalecenia dotyczącego uwzględnienia potrzeby przystosowania placówek penitencjarnych i resocjalizacyjnych do potrzeb osób niepełnosprawnych w dniu 14 maja 2014 r. zostało skierowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich wystąpienie generalne adresowane do Ministra Sprawiedliwości³. Z odpowiedzi udzielonej przez Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości w dniu 5 czerwca 2015 r.⁴ wynika, że istnieją dwie placówki resocjalizacyjne przeznaczone dla nieletnich (Zakład Poprawczy w Tarnowie oraz Schronisko dla Nieletnich w Dominowie) przystosowane dla osób z niepełnosprawnością. Wobec powyższego przedstawiciele KMP przyjmują do wiadomości przedstawioną informację i odstępują od monitoringu realizacji wskazanego zalecenia wydanego w Schronisku dla Nieletnich w Gackach.

Chcę zaznaczyć, iż dokonana po wizytacji analiza dokumentacji opiera się na aktach wewnętrznych obowiązujących w trakcie wizytacji i przekazanych przedstawicielom KMP w czasie

¹ Patrz: KMP.573.24.2014.AI,
<http://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20Generalne%20do%20Ministra%20Sprawiedliwo%C5%9Bci%20z%2008.04.2014%20w%20sprawie%20kontroli%20osobistych%20nieletnich.pdf>

² Patrz: DPK-I-072-7/14,
<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Odpowied%C5%BA%20Sekretarza%20Stanu%20w%20Ministerstwie%20Sprawiedliwo%C5%9Bci%20z%20dnia%2025.04.2014%20r.pdf>

³ Patrz: KMP.571.26.2014.MMa,
<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/WG%20z%2014.05.2014%20do%20MS%20w%20sprawie%20dostosowania%20jednostek%20penitencjarnych%20i%20plac%3%B3wek%20dla%20nieletnich%20do%20potrzeb%20os%C3%B3b%20niepe%C5%82nosprawnych.pdf>

⁴ Patrz: DWOIP-I-072-7/14,
<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Odpowied%C5%BA%20Sekretarza%20Stanu%20w%20Ministerstwie%20Sprawiedliwo%C5%9Bci%20z%20dnia%2005.06.2014%20r.pdf>

wykonywania przez nich czynności. Uprzejmie proszę o przesłanie znowelizowanych procedur oraz regulaminu do wglądu.

W załączeniu przesyłam nagranie rozmowy podsumowującej wizytację w placówce.

Na podstawie przepisu art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648) proszę o przedstawienie informacji o podjętych działaniach lub zajętych stanowisku w terminie miesiąca od daty otrzymania pisma.

Z pozdrowieniami

Magdalena Filipiak
Magdalena Filipiak
Radca

Zał. 2 (w tym 1 płyta CD)

Schronisko dla Nieletnich w Gackach
Leszcze 31A, 28-400 Pińczów, tel./fax (041) 357-10-14, tel. (041) 357-10-15

Leszcze 2015-09-21

L. dz.644/2015

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPŁ.	2015 -10- 08
ZAL.	Aszkowski NR

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Krajowy Mechanizm Prewencji
Al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa

W odpowiedzi na pismo z dnia 2015-09-07 (KMP.573.28.2014.MF) przedstawiam poniżej informację o podjętych działaniach oraz moje stanowisko. Nadmieniam, że informacje te nie wynikają z chęci prowadzenia dalszej polemiki, w szczególności z uwagi na ich zakres merytoryczny i jego znaczenie dla ochrony praw Nieletnich, lecz z ciężącego na mnie obowiązku udzielenia odpowiedzi na sformułowaną prośbę.

Odnosząc się do pierwszej z poruszanych w przedmiotowym piśmie kwestii, w moim piśmie z dnia 2014-07-18 (str.5-6) prosiłem o udzielenie bardziej szczegółowych informacji dotyczących opisywanych rzekomych przypadków naruszenia praw Nieletnich poprzez „stosowania metody uderzania w »karczycho« (uderzenie w kark)”. Podtrzymuję jednocześnie swoje wcześniejsze stanowisko, a także przedstawiam poniżej jego szczegółowe uzasadnienie.

Przede wszystkim jeszcze raz informuje, że jakiegokolwiek zachowania polegające na przemocy fizycznej wobec Nieletnich, a w szczególności stosowanie ich jako metod pracy są absolutnie nieakceptowane przeze mnie w praktyce Schroniska dla Nieletnich w Gackach. W przypadku uzasadnionego podejrzenia zaistnienia takiego zachowania ze strony Pracownika jedynymi możliwymi sposobami reakcji są: wyciągnięcie wobec niego konsekwencji dyscyplinarnych, skierowanie sprawy do organów ścigania i dalej na drogę postępowania karnego, a w ostateczności zwolnienie z pracy. Pragnę zauważyć, że działając w jak najlepiej pojmowanej obronie praw Nieletnich, w ramach wykonywanych przeze mnie działań nie mogę jednocześnie naruszać praw Pracowników. Inaczej mówiąc, przed wyciągnięciem konsekwencji dyscyplinarnych, karnych, czy zwolnieniem z pracy ewentualnego sprawcy naruszenia praw Nieletnich, konieczne jest udowodnienie jego winy zgodnie z normami obowiązującego prawa. Postępowania takiego nie można przeprowadzić nie posiadając konkretnych informacji na temat: personaliów sprawcy, personaliów ofiary,

opisu charakteru, czasu i miejsca popełnienia czynu zabronionego. W przeciwnym razie, jeżeli wymieniane jest tylko nazwisko Pracownika, do czasu udowodnienia jego winy należy traktować go zgodnie z konstytucyjną zasadą domniemania niewinności jako niewinnego i jedynie podejrzanego. Należy również umożliwić jemu konstytucyjne prawo do obrony przed formułowanymi zarzutami,¹ gdyż w przeciwnym razie możemy mieć do czynienia z pomówieniem,² o które z uwagi na charakter naszej pracy nie trudno w praktyce.

W przypadku formułowania w raporcie, dostępnym następnie szerokiemu gronu społeczeństwa na stronach internetowych Krajowego Mechanizmu Prewencji, ogólnych informacji typu: „w placówce X zgłoszone zostały skargi stosowania przemocy w postaci ...”, bez możliwości ich prawnej weryfikacji na drodze, o której wspominałem, mamy do czynienia z kreowaniem bardzo niekorzystnego wizerunku placówki. Odpowiadając za wizerunek Schroniska dla Nieletnich w Gackach, ale przede wszystkim za przestrzeganie praw Nieletnich i Pracowników, prosiłem w moim piśmie z dnia z dnia 2014-07-18 (str.5-6) o udzielenie bardziej szczegółowych danych lub niepublikowanie niezweryfikowanych zarzutów w Raporcie końcowym. Ponadto zwracałem uwagę na moje wątpliwości co do rozpatrywania skarg anonimowych w świetle obowiązujących przepisów prawa.³ Z pewnością, z wychowawczego punktu widzenia, składanie skarg anonimowych jest niewłaściwe i w praktyce wychowawczej naszego Schroniska staramy się kształtować odpowiedzialność Wychowanków za wypowiedzane słowa, w tym skargi, bez ograniczania jednocześnie, możliwości ich składania.

W świetle powyższych argumentów pragnę poinformować iż jest mi przykro z powodu przytoczonego przez Państwa w piśmie z dnia 2015-09-07 (str.2) sformułowania „(...) żadna władza lub funkcjonariusz nie nakaże, nie zastosuje, nie pozwoli ani nie dopuści do stosowania jakiegokolwiek sankcji przeciwko jakiegokolwiek osobie lub organizacji, za przekazanie krajowemu mechanizmowi prewencji jakiegokolwiek informacji, prawdziwej bądź fałszywej, i żadna osoba lub organizacja nie poniesie żadnego uszczerbku w jakikolwiek inny sposób.” Jeszcze raz podkreślam, że moim zamiarem nigdy nie było, nie jest i nie będzie spowodowanie jakiegokolwiek „uszczerbku” u Wychowanków decydujących się na złożenie skargi. Dowodem tego są moje działania wobec takich Wychowanków w praktyce. Nie jest również potrzebne uczulanie lub uwrażliwianie mnie ani innych Pracowników Schroniska na tego typu problemy, jesteśmy ich świadomi. Odnośnie możliwości składania przez Wychowanków „informacji fałszywej” swoje stanowisko przedstawiłem powyżej.

¹ Art.42, art.47 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.1997.78.483 – tekst jednolity wraz z późniejszymi zmianami)

² Art.212 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz.U.1997.88.553 – tekst jednolity wraz z późniejszymi zmianami)

³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002r. w sprawie organizacji przyjmowania skarg i wniosków (Dz.U.2013.5.46)

Odnosnie kwestii organizacji szkoleń dla Pracowników Schroniska wyjaśniam, iż są one organizowane w oparciu o różne obowiązujące przepisy prawa i wewnętrzne procedury oraz plany. Wszyscy Pracownicy (pedagogiczni i niepedagogiczni) przechodzą okresowe szkolenia wynikające z zapisów prawa pracy,⁴ których integralną częścią jest szkolenie w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej. Ponadto umiejętności te doskonalone są w ramach innych form organizacyjnych, grupowych i indywidualnych, o czym informowałem w moim piśmie 2014-07-18 (str.2-3).

Szkolenia dla Pracowników pedagogicznych organizowane są w formach zbiorowych, w ramach Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli, na przykład poprzez tematy szkoleniowe Rady Schroniska i innych formach. Są to również szkolenia grupowe, dla mniejszych grup Pracowników w postaci warsztatów, seminariów i innych form, związanych z określoną tematyką oraz indywidualne formy doskonalenia i doksztalcania. Odrębne przepisy prawa oraz zalecenia w zakresie sprawozdawczości precyzują ponadto sposób konstruowania sprawozdań finansowych i sprawozdań merytorycznych dla organu prowadzącego – Ministra Sprawiedliwości.

W moim piśmie z dnia 2014-07-18 (str.1-2) zwróciłem uwagę na niezgodność sformułowanych w Raporcie z dnia 2014-07-09 (str.2) stwierdzeń ze stanem faktycznym. Opisywane „(...) szkolenie w zakresie stosowania i interpretacji Minesockiego Wielowymiarowego Inwentarza Osobowości (...)” nie było, jak to określono w Raporcie z dnia 2014-07-09 (str.2) „Dla pracowników Schroniska organizowane są szkolenia. W ofercie zrealizowanej w 2013r wśród zajęć skierowanych do nauczycieli ...” Opisywane przez Państwa szkolenie dotyczy szkolenia, w ramach indywidualnego doskonalenia zawodowego, w którym uczestniczyły Pani Justyna Kaczmarczyk - psycholog oraz Pani Joanna Zięba – psycholog. Szkolenie to organizowane było przez Pracownię Testów Psychologicznych oraz Polskie Towarzystwo Psychologiczne, którego członkiniami są wyżej wymienione Pracownice. Chęć udziału w tym szkoleniu została zgłoszona do mnie indywidualnie, a na podstawie mojej decyzji uzyskały one moje skierowanie do udziału w nim co skutkuje, zgodnie z obowiązującymi w Schronisku wewnętrznymi unormowaniami, 100% odpłatnością za udział w szkoleniu oraz oddelegowaniem do udziału w nim wraz z usprawiedliwieniem nieobecności w pracy i pokryciem kosztów dojazdu. Procedurę taką stosuje się w przypadku form doskonalenia zawodowego mającymi istotne znaczenie dla oferty diagnostycznej, wychowawczej, edukacyjnej i terapeutycznej Schroniska. Podczas omówienia kontroli nie posiadałem informacji z kim przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji rozmawiali i z jakich dokumentów źródłowych placówki czerpali informacje. Wobec powyższego w moim

⁴ Art.209¹ §3 Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U.2014.1502 – tekst jednolity wraz z późniejszymi zmianami)

piśmie z dnia 2014-07-18 (str.2) przedstawiłem takie właśnie wyjaśnienie, które podtrzymuję i które jest zgodne z opisywanym stanem faktycznym.

Odnosnie kwestii organizacji szkoleń w zakresie wypalenia zawodowego Pracowników pragnę podtrzymać swoje stanowisko zawarte w piśmie z dnia 2014-07-18 (str.3-4) oraz przedstawić uszczegółowienie argumentacji tego stanowiska. Moim skromnym zdaniem, zachowania Pracowników cechujące się przemocą lub agresją (mechanizmów tych nie należy utożsamiać) w postaci naruszania praw Nieletnich w instytucji jaką jest na przykład schronisko dla nieletnich mogą być determinowane bardzo wieloma czynnikami i mechanizmami, tłumaczonymi w różnych koncepcjach naukowych i uwarunkowaniami praktyki. Są to między innymi:

- 1) niewłaściwe predyspozycje i cechy osobowościowe pracowników wynikające z niedoskonałości procedur rekrutacji oraz ograniczonych możliwości prawnych eliminacji z zawodu takich osób,
- 2) reakcje agresywne w sytuacjach frustracji opisywane w teorii frustracja – agresja (J. Dollard, N.A. Miller),
- 3) reakcje na bodźce wynikająca z mechanizmów teorii stresu (G. R. Elliot & C. Eisdorfer; R. S. Lazarus; T. Tomaszewski; J. Reykowski i inni),
- 4) zachowania związane z podporządkowywaniem negatywnym autorytetom oraz zachowania w specyficznych warunkach i podejmowanie w nich negatywnych ról społecznych (St. Milgram, Ph. Zimbardo, A. Kępinowski i inni),
- 5) wybrane następstwa syndromu wypalenia zawodowego (C. Maslach; H.; E. Bilaska i inni),
- 6) inne uwarunkowania.

W kontekście podnoszonego przez Państwa w piśmie z dnia 2015-09-07 (str.3) problemu *depersonalizacji*, jako jednego z aspektów wypalenia zawodowego, warto zauważyć, że niektórzy autorzy zwracają również uwagę na kwestię szczególnego podejścia i zaangażowania w wykonywaniu pracy, poprzedzających wypalenie zawodowe. „*Innymi słowy, aby się wypalić, trzeba najpierw »płonąć«. Osoba bez takiej początkowej motywacji może doświadczać stresu, alienacji, depresji, kryzysu egzystencjalnego, lub zmęczenia, ale nie wypalenia*”.⁵

Wobec powyższych argumentów, pozwalam sobie stwierdzić, że ograniczenie lub koncentracja tematyki szkoleń jedynie na problematyce wypalenia zawodowego wydaje się zbyt dużym uproszczeniem problemu i dlatego podtrzymuję swoje stanowisko z pisma, z dnia 2014-07-18 (str.3-4), uwzględniające również inne aspekty funkcjonowania Schroniska dla Nieletnich w Gackach wynikające z realizowanego przeze mnie nadzoru, a także możliwości zgłoszenie takiej tematyki szkoleń przez Pracowników.

⁵ Bernasiewicz M., Czerkawski A., *Rozmiary wypalenia zawodowego wybranych placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich oraz sposoby radzenia sobie ze stresem*, W: E. Bilaska (red.), *Wypalenie zawodowe pracowników placówek resocjalizacyjnych – zjawisko, zagrożenia, wsparcie*, s.143

Odnosnie kwestii braku podpisu Wychowanka Dawida S. na dokumencie „*ROZMOWA WSTĘPNA WYCHOWANKA Z DYREKTOREM SCHRONISKA*” pragnę poinformować, że w praktyce Schroniska dla Nieletnich w Gackach w pierwszych godzinach, najpóźniej dniach pobytu w placówce, z Nieletnim przeprowadzana jest rozmowa wstępna z Dyrektorem Schroniska lub zastępującym go Pracownikiem pedagogicznej kadry kierowniczej. Ponadto, zgodnie z praktyką Schroniska, oprócz zapoznania Nieletniego z jego sytuacją prawną, prawami i obowiązkami oraz innymi ważnymi informacjami związanymi z pobytem w placówce, umożliwiana jest jemu rozmowa telefoniczna z osobami najbliższymi na koszt Schroniska. Zgodnie z przyjętą w Schronisku praktyką rozmowa taka jest przeprowadzana przeze mnie lub osobę mnie zastępującą, a następnie Pracownica Zespołu Diagnostycznego odpowiedzialna za tworzenie Teczki „B” Wychowanka, przygotowuje wydruk dokumentu, na którym składane są podpisy Dyrektora Schroniska oraz Wychowanka.

Po zgłoszeniu przez Państwa w Raporcie z dnia 2014-07-09 (str.11) braku podpisu Wychowanka Damiana S. na dokumencie „*ROZMOWY WSTĘPNEJ WYCHOWANKA Z DYREKTOREM SCHRONISKA*” podjąłem czynności wyjaśniające w celu udzielenia odpowiedzi. Pracownica Zespołu Diagnostycznego – Pani Justyna Kaczmarczyk poinformowała mnie, że dokument ten jest podpisany, a następnie przedstawiła mi go do wglądu. Na tej podstawie sformułowałem swoją odpowiedź w tej kwestii w moim piśmie dnia 2014-07-18 (str.11-12). Nie kwestionuję stwierdzonego przez Państwa w dniu kontroli braku podpisu, co potwierdza załączone przez Państwa zdjęcie. Nie wykluczam sytuacji, w której od czasu prowadzenia kontroli/lustracji do czasu sporządzania przeze mnie odpowiedzi, osoba odpowiedzialna za tą dokumentację stwierdziła brak tego podpisu i poprosiła Wychowanka o jego uzupełnienie. Nadmieniam również, że w dniu kontroli w Schronisku przebywało 28 Wychowanków, a w aktach pozostałych podpisy takie były. Ponadto pragnę zauważyć, że sam dokument „*ROZMOWY WSTĘPNEJ WYCHOWANKA Z DYREKTOREM SCHRONISKA*” nie ma tak istotnego znaczenia dla mnie, jak i dla Wychowanków. Najważniejsza jest dla nas sama rozmowa, a dokument ten został stworzony, choć nie wymagają tego zapisy prawa, dla potrzeb kontroli i osób je przeprowadzających. Niezależnie od powyższych okoliczności, jeżeli Państwo będą tego oczekiwali podejmę dalsze działania wyjaśniające.

Odnosnie podnoszonych w Państwa piśmie z dnia 2015-09-07 (str.4-5) kwestii dotyczących przystosowania placówek penitencjarnych i resocjalizacyjnych dla potrzeb osób niepełnosprawnych oraz przeprowadzania kontroli osobistych, oprócz złożonych przeze mnie wcześniej wyjaśnień oraz z uwagi na kwestionowane uwarunkowania organizacyjno-prawne w skali ogólnopolskiej, nie czuję się kompetentnym do zajmowania dalej idących stanowisk w tych sprawach, o ile Państwo i moi zwierzchnicy nie będą tego oczekiwali.

W załączeniu przesyłam również zmodyfikowane w następstwie Państwa kontroli kopie wewnętrznych regulaminów i procedur Schroniska dla Nieletnich w Gackach.

Ponieważ wgląd w całą dotychczasową korespondencję dotyczącą przeprowadzonej kontroli miały organy sprawujące nadzór na Schroniskiem, to jest Dyrektor Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji Ministerstwa Sprawiedliwości oraz przez Prezesa Sądu Okręgowego w Kielcach, pozwalam sobie, w celu umożliwienia im sprawowania pełnego nadzoru nad placówką, przesłać do wiadomości niniejszą korespondencję.

Z poważaniem

DYREKTOR
Schroniska dla Nieletnich
mgr Marek Łukasiewicz

Do wiadomości:

- 1) Dyrektor Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji Ministerstwa Sprawiedliwości
- 2) Prezes Sądu Okręgowego w Kielcach

Załączniki:

Kopie aktualnych procedur i regulaminów wewnętrznych Schroniska – wszystkie.

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 2016-07-07

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.573.28.2014.MF

Pan
Marek Łukasiewicz
Dyrektor Schroniska dla
Nieletnich w
Gackach
Leszcze 31 A
28-400 Pińczów

Szanowny Panie Dyrektore,

W nawiązaniu do Pana Pisma z dnia 21 września 2015 r. chciałbym poniżej przedstawić zastrzeżenia do przesłanych dokumentów regulujących funkcjonowanie Schroniska dla Nieletnich w Gackach.

Na wstępie należy podkreślić, że zgodnie z zasadą legalizmu, wyrażoną w art. 7 Konstytucji RP organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Nie mogą więc domniemywać swojej kompetencji, a wszelkie ich działania muszą mieć podstawę prawną. Sąd Najwyższy w postanowieniu 7 sędziów SN z 18 stycznia 2005 r. (sygn. WK 22/04) wskazał, że art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowiący, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa zawiera normę zakazującą domniemywania kompetencji takiego organu i tym samym nakazuje, by wszelkie działania organu władzy publicznej były oparte na wyraźnie określonej normie kompetencyjnej.

Odnosząc się do przesłanych przez Pana Dyrektora procedur i regulaminów chciałbym przywołać pkt 6k *procedury ogólnej przekazu informacji i obiegu korespondencji w SdN w Gackach*, która stanowi, iż *Dyrektor Schroniska dla zapewnienia prawidłowego przebiegu procesu wychowawczo-resocjalizacyjnego może ograniczyć objętość, częstotliwość lub zawartość przekazywanych nieletnim paczek*. Natomiast § 64 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 1054 ze zm.) jako jedyne ograniczenie dotyczące paczek przesyłanych nieletnim wskazuje obowiązek przekazywania do depozytu przedmiotów przesłanych właśnie tą drogą, których posiadanie jest niezgodne z regulaminem, dokumenty i przedmioty wartościowe. W związku z tym przyjęte w placówce rozwiązanie wykracza poza wyznaczone rozporządzeniem ograniczenia w przedmiotowym zakresie i należy je zlikwidować.

Ponadto wszelkie ograniczenia w kontaktach nieletnich z osobami spoza Schroniska muszą respektować postanowienia art. 66 § 3, § 4 i § 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382 ze zm. dalej upn). Zgodnie z tymi regulacjami korespondencja *nieletniego może być kontrolowana przez dyrektora ośrodka, zakładu lub schroniska bądź przez upoważnionego przez niego pracownika pedagogicznego, wyłącznie w przypadkach powzięcia uzasadnionego podejrzenia, iż zawiera ona treści godzące w porządek prawny, bezpieczeństwo ośrodka, zakładu lub schroniska, w zasady moralności publicznej bądź może wpłynąć niekorzystnie na przebieg toczącego się postępowania lub resocjalizacji nieletniego. W razie stwierdzenia takich treści korespondencji nie doręcza się, powiadamiając o tym nieletniego oraz sąd rodzinny wykonujący orzeczenie i podając powody tej decyzji. Nieletniego poucza się o prawie do złożenia zażalenia. Zatrzymaną korespondencję włącza się do akt osobowych nieletniego.* Mając to na uwadze należy zmienić pkt 8a, 8c procedury ogólnej przekazu informacji i obiegu korespondencji w SdN w Gackach i dostosować do zacytowanych przepisów upn.

W odniesieniu do *procedury realizacji widzeń* koniecznym jest przywołanie przepisów art. 66 § 4 upn, zgodnie z którym *dyrektor zakładu, ośrodka lub schroniska, o których mowa w § 1, może ograniczyć lub zakazać kontaktów nieletniego z osobami spoza zakładu, ośrodka lub schroniska dla nieletnich wyłącznie w przypadku, gdy kontakt ten stwarzałby zagrożenie dla porządku prawnego, bezpieczeństwa zakładu, ośrodka lub schroniska bądź może wpłynąć niekorzystnie na przebieg toczącego się postępowania lub proces resocjalizacji nieletniego.* Należy także pamiętać, że decyzja dyrektora w tym zakresie podlega sądowej kontroli (art. 66 § 5 upn). W związku z tym konieczna jest zmiana przedmiotowej procedury i dostosowanie jej do przepisów upn.

Należy także zwrócić uwagę na rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 października 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. z 2015 r. poz. 1809), na mocy którego wprowadzony został szereg zmian (m.in. likwidacja OPM, określenie maksymalnego czasu pobytu w Izbie Przejściowej dla zapewnienia bezpieczeństwa lub porządku na 14 dni). W odniesieniu do tej nowelizacji zwracam się do Pana Dyrektora z pytaniem czy wprowadzone ww. rozporządzeniem nowe rozwiązania zostały uwzględnione w dokumentach wewnętrznych regulujących funkcjonowanie Schroniska.

Chciałbym także wyrazić moje poważne zaniepokojenie wyznaczonymi limitami przydziału slipek i skarpet. a wynoszący 2 pary na 3 miesiące. Chociaż lista ta zawiera również pkt. 19, który może stanowić podstawę do zmiany powyższych ilości, to określenie podstawowego limitu bielizny w ww. zakresie jest zdecydowanie niewłaściwe. Jest oczywistym, opierając się na doświadczeniu życiowym, że 2 pary slipek w żadnej mierze nie są wystarczające na okres 3 miesięcy.

Mając to na uwadze zwracam się do Pana Dyrektora o dostosowanie regulacji wewnętrznych do obowiązujących przepisów oraz przedstawienie wyjaśnień dotyczących limitów bielizny i skarpet.

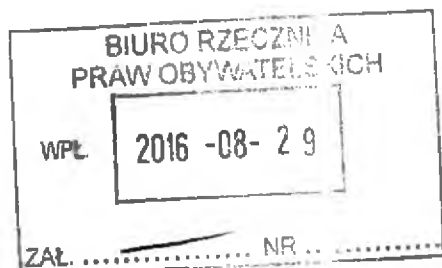
Z pozdrowieniami,

Wojciech Sadowski

WS
Specjalista

Leszcze 2016-08-23

L.dz. 374/2016

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Krajowy Mechanizm Prewencji
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

W odpowiedzi na Państwa pismo z dnia 2016-07-07 (KMP.573.28.2014.MF) uprzejmie informuję, że w związku z ostatnią nowelizacją *Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* w chwili obecnej wszystkie wewnętrzne akty prawne Schroniska dla Nieletnich w Gackach są analizowane pod kątem wprowadzonych zmian i w niezbędnych przypadkach modyfikowane. Po zakończeniu trwających prac i po skonsultowaniu treści znowelizowanych dokumentów z organem prowadzącym ostateczne wersje wewnętrznych aktów prawnych Schroniska dla Nieletnich w Gackach zostaną Państwu przesłane niezwłocznie do wglądu.

Z poważaniem

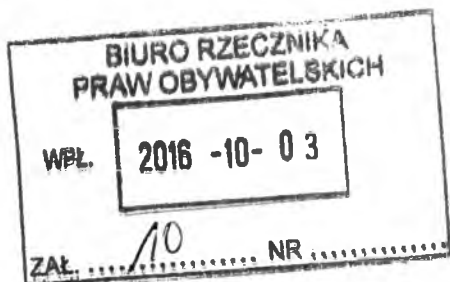
DYREKTOR
Schroniska dla Nieletnich
Marek Bukostecki
mgr Marek Bukostecki

Schronisko dla Nieletnich w Gackach

Leszcze 31A, 28-400 Pińczów, tel./fax (041) 357-10-14, tel. (041) 357-10-15

Leszcze 2016-09-29

L.dz. 454/2016

Pan

Wojciech Sadownik
Krajowy Mechanizm Prewencji
Biura Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

W odpowiedzi na pismo z dnia 2016-07-07 (KMP.573.28.2014.MF) oraz w nawiązaniu do mojego pisma z dnia 2016-08-23 (L.dz.374/2016). Uprzejmie informuję, że zakończone zostały prace związane z nowelizacją wewnętrznych aktów prawnych i w dniu dzisiejszym po ich pozytywnym zaopiniowaniu na posiedzeniu Rady Schroniska zostały one zatwierdzone. Treść kwestionowanych przez Państwa wewnętrznych aktów prawnych Schroniska dla Nieletnich w Gackach konsultowana była również z Wizytator Departamentu Spraw Rodzinnych i Nieletnich Ministerstwa Sprawiedliwości. Kwestionowane przez państwa zapisy zostały usunięte lub zmodyfikowane (kopie dokumentów w załączeniu).

Informuję jednocześnie, że wprowadzane nowelizacje prawne dotyczące oddzielnego pomieszczenia mieszkalnego, jak również umieszczania w izbie przejściowej dla zapewnienia bezpieczeństwa, a ostatnio także likwidacja tego rozwiązania na bieżąco uwzględniane były w wewnętrznych aktach prawnych i praktyce Schroniska dla Nieletnich w Gackach.

Z poważaniem

DYREKTOR
Schroniska dla Nieletnich
[Signature]
mgr Marek Łukasiewicz